

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra dějin a didaktiky dějepisu

Bakalářská práce

Ignát Hořica, důstojník, novinář, spisovatel
Ignát Hořica, officer, journalist, writer

Autor:	Zuzana Pechrová
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Jiří Pokorný, CSc.
Rok:	2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně, a to na základě písemných podkladů a materiálů uvedených v seznamu použité literatury a pramenů.

V Praze dne 27. 6. 2014

Zuzana Pechrová

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. PhDr. Jiřímu Pokornému, CSc. za trpělivost, pomoc a odborné vedení při zpracování bakalářské práce a také za cenné rady, které mi udělil.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá životem Ignáta Hořici. Rozborem jeho názorů a myšlenek, které prezentoval ať už ve svých článcích a knihách, nebo jako poslanec říšské rady a následně i českého sněmu zemského.

Ignát Hořica byl český důstojník, novinář, spisovatel a také politik. Do roku 1884 působil jako důstojník v rakouské armádě. Poté se stal redaktorem Svobodného občana ve Slaném, pak v Plzni přispíval do Plzeňských listů a redigoval časopisy Český západ a Na stráži. Do mnoha dalších přispíval. Jeho články se zabývaly především otázkami hospodářskými a národnostními. Zvláštní pozornost věnoval Hořica Slezsku a Černé Hoře. Hájil zájmy vojáků a vídeňských Čechů. Jako spisovatel psal především drobné prózy z vojenského života, z cest a ze soudobého městského i venkovského prostředí. Některá svá díla napsal pod pseudonymem J. H. Bučovský. Byl ženatý s herečkou Národního divadla a první profesorkou Dramatické konzervatoře Marií Laudovou – Hořicovou. Zemřel na selhání srdeční činnosti během své cesty do Francie. Pohřben byl v Praze na Vyšehradě.

Klíčová slova

Ignát Hořica, J. H. Bučovský, Marie Laudová – Hořicová, životopis, Slezsko, Balkán, Národní divadlo, poslanec, voják, spisovatel, novinář.

Annotation

This bachelor thesis is concerned with the life of Ignát Hořica as well as with the analysis of his opinions and ideas that he presented either in his articles and books or as a member of the imperial counsel and subsequently as a member of the Czech provincial parliament.

Ignát Hořica was a Czech officer, journalist, writer and also a politician. Up to 1884 he served as an officer in Austrian army. Then he became an editor of Svobodný občan in Slaný. After that he contributed to the Plzeňské listy and edited magazines Český západ and Na stráži. He contributed also into many other newspapers. His articles were mainly concerned with national and agricultural issues. Hořica especially dealt with Silesia and Montenegro. He defended the interests of soldiers and Viennese Czechs. As a writer he mainly wrote small proses of military life, from his journeys and about the contemporary urban and rural environment. Some of his works he wrote under the pseudonym J. H. Bučovský. He was married to an actress of the National theatre and the first professor of dramatic conservatory Marie Laudová – Hořicová. He died of the heart failure during his trip to France. He was burried in Prague at Vyšehrad.

Keywords

Ignát Hořica, J. H. Bučovský, Marie Laudová – Hořicová, biography, National theatre, officer, writer, journalist, politician, Silesia, Balkan.

Obsah

1	Úvod	7
2	Dětství a studium	9
3	Vojenská kariéra	11
3.1	Rakousko – uherská armáda ve druhé polovině 19. století	11
3.2	Důstojník Ignát Hořica	13
3.3	Smutné i veselé z Bosny a Hercegoviny. Ze zápisků mladého důstojníka	14
3.4	Drobné črty a povídky vojenské	17
3.5	Z vln života	19
3.6	Odchod z armády	22
4	Marie Laudová – Hořicová	24
4.1	Dětství a první léta manželství	24
4.2	Divadelní kariéra	26
4.3	Spisovatelka a profesorka	27
5	Ignát Hořica v roli novináře a spisovatele	31
5.1	Těžké začátky a špatná finanční situace	31
5.2	Ignát Hořica novinář	33
5.3	Jubilejní výstava v roce 1891	35
5.4	Ignát Hořica spisovatel	37
5.4.1	Věra Budinská: kus našeho života	37
5.4.2	Na Černé Hoře	40
5.4.3	Z lidské bídy	41
5.4.4	Povídky a fejetony	43
5.4.5	Osoby a věci v Chorvatsku	46

5.4.6	O poměrech Čechů a Němců	48
6	Ignát Hořica, zastánce Slezska	49
6.1	Postavení Slezska na konci 19. Století	49
6.2	Pamatujme na Slezsko	51
6.3	Obrázky ze Slezska	53
7	Poslanec Ignát Hořica	55
7.1	Politická situace v českých zemích ve druhé polovině 19. Století	55
7.2	Zvolení do říšské rady a českého zemského sněmu	58
7.3	Souboj s poslancem Karlem Hermannem Wolfem	61
7.4	Prosazování návrhů v poslanecké sněmovně	63
8	Za Ignátem Hořicou	67
9	Závěr	70
	Seznam pramenů a literatury	71
	Seznam pramenů	71
	Seznam literatury	73
	Internetové zdroje	75
	Seznam příloh	76
	Přílohy	77

1 Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila životopis českého důstojníka, novináře a poslance Ignáta Hořici. Chtěla jsem totiž objevit významnou českou osobnost, kterou však současná veřejnost nezná. A výběr to byl vskutku šťastný. Ignát Hořica měl neuvěřitelně rozmanitý život, v němž nechyběly kariérní vzestupy i pády. Často trpěl nouzí, bral i podřadnou novinářskou práci, nechal se živit vlastní manželkou, aby se vzápětí stal uznávaným a finančně zajištěným politikem.

Jako mladý důstojník rakouské armády se účastnil okupace Bosny a Hercegoviny. Později se jako novinář, spisovatel a poslanec říšské rady a českého zemského sněmu zastával utlačovaných menšin a národů. Ať už se jednalo o Čechy ve Slezsku a Vídni, nebo o obyvatele Černé Hory. Podporoval česko-polskou spolupráci a snažil se zabránit rozpínání Němců a dalšímu poněmčování českého národa.

Osobnost Ignáta Hořici si jistě zaslouží pozornost. Do dnešního dne nevyšel o jeho životě jediný odborný článek, natož pak kniha, což je jistě škoda. Proto jsem se rozhodla napsat tuto práci, ve které detailně popisuji Hořicův život, rozebírám jeho názory a myšlenky, jež vkládal do svých článků, knih a proslovů.

Podrobnosti a detaily z Hořicova života se velice těžce vyhledávají. Nezanechal po sobě totiž žádnou osobní pozůstalost. V Literárním archivu Památníku národního písemnictví mají pouze několik jeho dopisů v pozůstalostech jeho kolegů a přátel. Největší množství materiálu pochází z pozůstalosti Hořicova přítele a spolupracovníka z Národních listů Svatopluka Čecha.¹ Další zajímavá fakta o Hořicově životě získáváme ze soudobého tisku, zejména z „Národních listů“ a „Národní politiky“. Nejvíce informací o jeho životě však najdeme především v jeho knihách. Do nich vkládal své názory, úvahy a myšlenky. Právě díky nim se tedy lze nejlépe seznámit s Hořicovou osobností. Byly to hlavně Hořicovy knihy, které mi umožnily napsat tuto práci.

Bakalářská práce chronologicky mapuje život Ignáta Hořici, rozebírá jeho literární díla a vybírá z nich jeho myšlenky, názory a poznatky, ke kterým došel

---

¹ V osobním fondu Svatopluka Čecha s přírůstkovým číslem 1 /38nacházíme celkem 23 dopisů a tři navštívenky, které Hořica Čechovi zaslal v letech 1890 – 1896.

například během svého působení v rakouské armádě nebo při svém putování po Slezsku. Práce je rozčleněna na několik kapitol a podkapitol. V první kapitole se dozvídáme o Hořicově dětství a o jeho studiu na kadetní škole, později na vojenské škole v Terstu. Dále popisuje vojenskou službu Ignáta Hořici a jeho účasti na okupaci Bosny a Hercegoviny. Postupně jsem přešla od jeho kariéry v armádě, k jeho éře novináře, která byla zejména zpočátku provázena velkými těžkostmi a existenčními problémy. Později jsem se dostala také ke kariéře spisovatele a poslance říšské rady a českého sněmu zemského.

Rozbory Hořicových knih jsem zařadila hned do několika kapitol. Jsou roztrženy podle jejich vztahu k dané etapě jeho života nebo k jeho názorům. Hned v úvodu jde o kapitolu, která se týká Hořicovy služby v armádě, jejíž součástí jsou i knihy „Drobné črty a povídky vojenské“, „Z vln života“ a „Smutné i veselé z Bosny a Hercegoviny“. V kapitole, která se zabývá Hořicovým vztahem ke Slezsku, najdeme rozebrané jeho dvě publikace „Pamatujme na Slezsko“ a „Obrázky ze Slezska“. Ostatní knihy, které Hořica napsal, jsou už pospolu v kapitole o jeho literární činnosti.

Celá jedna kapitola je věnována Hořicově manželce, herečce Národního divadla a spisovatelce, Marii Laudové – Hořicové. Ona sama byla velice zajímavou osobností zejména českého divadelnictví, navíc měla v Hořicově životě své specifické místo. Během jejich manželství, které trvalo dlouhých sedmnáct let, ho nikdy nepřestala podporovat, ani v době, kdy byla celá jejich rodina ve finanční tísní. V této kapitole jsem nejvíce čerpala ze dvou biografí o Marii Laudové – Hořicové. První z nich napsal roku 1913 Jaroslav Bor, o rok později vyšla druhá od Karla Kamínka.

Základní informace o Hořicově životě jsem získala z Lexikonu české literatury. Další podrobnosti jsem se, jak již bylo zmíněno, dozvěděla hlavně z jeho děl, ale také z dobového tisku, především z jeho nekrologů v Národních listech a v Národní politice. Hořicovu osobnost nám pomáhá dokreslit několik jeho dochovaných dopisů, které jsou uloženy ve fondech jeho spolupracovníků a přátel.

Informace o Hořicově činnosti v poslanecké sněmovně jsem získala ze stenografických protokolů říšské rady, které jsou v naskenované verzi dostupné na stránkách rakouské Národní knihovny. Záznamy z českého sněmu zemského jsou

rovněž dostupné v digitalizované verzi na stránkách poslanecké sněmovny parlamentu České republiky.

2 Dětství a studium

Ignát Hořica se narodil 28. července 1859 v kostele Svatého Tomáše v Brně. Vyrůstal v Bučovicích, menším městě ležícím na řece Litavě, vzdáleném necelých 29 kilometrů východně od Brna. Jeho otcem byl dvaadvacetiletý státní úředník Ignát Hořica starší a jeho matkou o rok mladší Kateřina Hořicová. Byl jejich prvorozeným dítětem, v roce 1863 k němu přibyl jeho mladší bratr August. S rodinou bydlela také Hořicova babička Susana Hořicová, která pomáhala mladé hospodynce s domácností a s výchovou dětí.²

Dětství Ignáta Hořici můžeme považovat za celkem šťastné, ačkoli jejich rodina neměla velké množství finančních prostředků. Ignátův otec pracoval jako pouhý úředník, své syny však vychovával svědomitě a ve vlasteneckém svědomí.³ I bez peněz žili celkem poklidný maloměstský život, který narušily pouze povodně v roce 1865, při kterých byl jejich dům slabě zasažen.⁴

Vztah Hořici k Bučovicím zůstal silný po celý jeho život. Často ve svých článcích a knihách vzpomínal na krajinu a malebná zákoutí jižní Moravy. Obzvláště v knihách, které se zabývaly problematikou Slezska, často připomínal podobnost tamější krajiny s okolím Bučovic.⁵

Ačkoli Hořica odjel z Bučovic kvůli studiu v Brně již v dětství a v dospělosti hodně cestoval, navíc pracoval a žil v Praze, snažil se svou rodinu navštěvovat, jak mu to jen pracovní povinnosti dovolovaly. Několikrát se také stalo, že odjel do Bučovic i přes svůj nabitý pracovní program. Pro takovéto „úprky“ měl však většinou vážné a naléhavé důvody. Jako tomu bylo například v prosinci 1896. Tehdy musel na týden

---

² SOkA Vyškov se sídlem ve Slavkově u Brna, fond AM Bučovice, Soupis obyvatel Bučovic k 31. 12. 1869.

³ Národní listy, 4. 4. 1902, roč. 42, čís. 92, str. 1

⁴ SOkA Vyškov se sídlem ve Slavkově u Brna, fond AM Bučovice, inv. č. 9, Kronika Bučovic 1887-1939, str. 5 – 6.

⁵ Viz. Kapitola 6. Literatura

odjet a nestihl napsat článek, který měl zadán od svého přítele, profesora Františka Táborského.⁶ Po svém návratu do Prahy mu napsal omluvný dopis, ve kterém stálo: „Zastřelit mne dejte, ale nehněvejte se, prosím. V Bučovicích na Moravě žije moje babička, 85 let stará, telegrafovali mi, že už skorem zhasíná, zajel jsem se tedy k ní podívat a v úterý večer vrátil jsem se do Prahy, kde mne čekal celý náklad neodkladné roboty. Bylo fyzicky nemožno, vykonat Vám slíbenou práci. O duševní možnosti ani nemluví. Rád bych si však vymohl Vaše odpuštění a proto slibuju slavně: že do konce týdne práci skutečně a jistě dokončím. Prosím odpusťte! V nejhlubší úctě Vám oddaný Hořica.“⁷

O jeho blízké vazbě k Bučovicím a jejich obyvatelům, svědčí také volba jeho pseudonymu, pod kterým vydal několik svých článků a knih, J. H. Bučovský. V řadě jeho knih také najdeme věnování, které je adresováno buď příbuzným, nebo vzdáleným přátelům z Bučovic. Například knihu „Kresby a příběhy“, která vyšla v roce 1894, věnuje Hořica svému příteli Františku Šperkovi, učiteli v Bučovicích.

Hořica navštěvoval reálnou školu v Brně, jelikož v Bučovicích byla první reálná škola založena až v roce 1899.⁸ Na ní se zaměřoval na studium přírodních věd a také na studium cizích jazyků. Obzvláště v cizích jazycích našel Hořica zalíbení a pokračoval v jejich studiu po celý život. V dospělosti plynule mluvil německy, francouzsky, chorvatsky a polsky. Domluvil se také italsky, rusky a anglicky. Poté přestoupil do brněnské kadetní školy, která sídlila na Králově Poli.⁹ Tam se začal připravovat na budoucí vojenskou kariéru. Ve studiu poté pokračoval na vojenské škole pro pěchotu

---

⁶ František Táborský (1858 – 1940) byl český básník, spisovatel, překladatel, historik, učitel a sběratel umění. Používal pseudonym František Hostivít. Orientoval se převážně na psaní a výtvarné umění slovanských národů. Náležel k předním přispěvatelům almanachu moravské omladiny Zora. Psal také prózu a přispíval do různých časopisů. Dvakrát navštívil Rusko, kvůli získávání literárních podkladů. V Moskvě zorganizoval výstavu českého umění. Po celý svůj život shromažďoval památky českého, moravského a slovanského umění. Jeho sbírka čítala přes 5000 děl. Odkázal ji Národnímu muzeu v Praze.

⁷ LA PNP, Táborský, Kor. vl. přij. – Ignát Hořica, č. inv. 358 – 359, 03. 12. 1896 z Prahy.

⁸ SOkA Vyškov se sídlem ve Slavkově u Brna, fond AM Bučovice, inv. č. 9, Kronika Bučovic 1887-1939, str. 11.

⁹ Ta vznikla v říjnu roku 1877. Kadetní škola měla čtyři ročníky. Původně zde bylo 220 chovanců, poté pouze 160. O přijetí do kadetní školy rozhodovalo vzdělání, úspěšně vykonaná přijímací zkouška a také tělesná zdatnost uchazeče. Škola byla dobře vybavena pro všestranný rozvoj a vzdělávání chovanců. Kromě učeben, velké knihovny a učebny fyziky zde byla i tělocvična, střelnice, letní cvičiště a plovárna. Každý rok odcházelo z kadetní školy čtyřicet zástupců důstojníků k pěchotnímu vojsku. Škola působila v Králově poli až do konce 1. Světové války, její poslední ročníky odsud odcházely rovnou na frontu.

v Terstu, která byla zřízena v roce 1876, po jejímž absolvování nastoupil roku 1878 do aktivní vojenské služby.¹⁰

3 Vojenská kariéra

3.1 Rakousko – uherská armáda ve druhé polovině 19. století

Armáda rakouského císařství zaznamenala své poslední větší úspěchy v revolučních letech 1848 a 1849, kdy zabránila četným pokusům o povstání národnostních menšin či snaze o odtržení se od rakouského císařství. Tak tomu bylo v případě války se Savojským královstvím, pod jehož taktovkou se pokoušela sjednotit Itálie. V bitvách u Custozy a u Novary porazila rakouská armáda pod velením maršála Radeckého armádu savojského království a snahy o sjednocení Itálie byly na několik dalších let zažehnány. S ruskou pomocí dokázala rakouská armáda potlačit také povstání v Uhrách v bitvě u Világoše.¹¹

Poté se ale armádě rakouského císařství přestalo dařit. V roce 1859 byli už Rakušané savojskými vojsky poraženi v bitvách a Magenty a Solferina. Rakousko těmito prohrami ztratilo své državy v Itálii. Kvůli těmto porážkám se císař František Josef I. musel vzdát absolutismu a rakouské císařství se vrátilo k ústavnímu systému. Nejtěžší porážka přišla v roce 1866 v bitvě u Hradce Králové, kde se rakouská armáda střetla s pruským vojskem. Tato porážka se promítla i do vnitřní politiky monarchie. Kvůli snaze o její udržení přistoupil František Josef I. na uherské podmínky a bylo vyhlášeno rakousko-uherské vyrovnání, ve kterém se obnovila samostatnost uherského království, jehož panovníkem se stal František Josef I.¹²

Armáda Rakouska–Uherska nebyla v nejlepším stavu. Vojsko bylo oslabeno ztrátami v boji, nemocemi z děsivých podmínek polních ležení. Hlavní slovo v armádě měli již starší generálové, kteří odmítali armádu modernizovat. Zbraně a vojenská

---

¹⁰ Autorský a redakční kolektiv, *Lexikon české literatury – Osobnosti, díla, instituce 2 H - L*, ACADEMIA, Praha 1993, str. 283

¹¹ KOHOUTKOVÁ, Helena a KOMSOVÁ, Martina, *Dějepis na dlani*, Rubico, ISBN: 80 – 7346 – 057 – 2, Olomouc 2005, str. 154 – 155.

¹² Tamtéž, str. 160.

taktika byly také zastaralé. Díky těmto okolnostem se rakouská armáda ocitla v krizi a bylo potřeba začít s reformami. Pěchota dostala nový, modrý stejnokroj a byla vyzbrojena novými puškami, tzv. zadovkami. To postupně vedlo ke změně výcviku a taktiky pěchoty. Dále byly obnoveny jednotky zeměbrany¹³ ve formě zeměbranceckých pluků.¹⁴ V evropských armádách se občas vyskytly případy dezerce, ale nebylo jich mnoho. V rakouské armádě od roku 1859 přibýval počet dezercí kvůli národnostním motivům. Rozhořčení pak vyvolalo především Rakousko–uherské vyrovnání z roku 1867. Češi spolu s dalšími národnostmi byli za projevenou loajalitu a věrnost císaři odměněni tím, že byli odsunuti na vedlejší kolej.¹⁵

Po zavedení všeobecné branné povinnosti¹⁶ připadlo ve společné armádě v průměru na 100 mužů 25 Němců, 23 Maďarů, 13 Čechů, 8 Poláků, 8 Rusínů, 9 Srbů a Chorvatů, 7 Rumunů, 4 Slováci, 2 Slovinci a Ital. Poté se k nim přidali ještě obyvatelé Bosny a Hercegoviny. Pospolu v jedné armádě spolu tyto národy sloužily padesát let, ačkoli po celou dobu jejího fungování museli vojenští velitelé překonávat národnostní problémy a odlišnosti.¹⁷

Národnostní napětí v armádě se postupem let stupňovalo. Výrazně k tomu přispěla, kromě sílícího vlivu zvenčí, diskriminační politika Rakouska–Uherska. Už na počátku utváření armády se projevil podivný postup při utváření zeměbrany. V Uhrách vznikaly útvary maďarské a chorvatské, ve kterých bylo povoleno mluvit dvěma jazyky. To u ostatních národností především u Čechů a Poláků vyvolalo velký rozruch. Oba státy se snažily o zřízení podobných jednotek. Veškeré návrhy na jejich vznik však byly zamítnuty. V zápětí se objevily první dosud nevídané případy, kdy rekruti, kteří byli povoláni do armády na základě všeobecné branné povinnosti, odmítali složit přísahu.

---

¹³ Zeměbrana neboli hotovost je starší vojenský termín, označující součást vojska skládající se ze stálé armády odvedených branců. Zeměbrana je výsledkem všeobecné branné povinnosti.

¹⁴ Kolektiv autorů, *Pražské děti - 300 let 28. pěšího pluku*, HÚ AČR, Praha 1998, str. 70.

¹⁵ FUČÍK, Josef, *Osmadvacátníci*, Mladá fronta, Praha 2006, str. 22.

¹⁶ Všeobecná branná povinnost byla v Rakousku – Uhersku zavedena 5. prosince 1868. Doba služby byla stanovena na tři roky.

¹⁷ WANDRUSZKA Adam, URBANITSCH Peter, *Die Habsburger Monarchie 1848 – 1918*, Wien 1987, str. 93.

Od té doby se ve vojsku, i přes silné povědomí pro plnění občanských povinností, které byly dětem vštěpovány již na školách, národnostní citění stále více prohlubovalo.¹⁸

3.2 Důstojník Ignát Hořica

Ignát Hořica byl na vojenskou kariéru připravován již od svého dětství. Na vojenské škole v Terstu, kde studoval, byl průměrným studentem, avšak v kolektivu byl velmi oblíbený. Zastával funkci tzv. „Menažemajra“, který měl na starosti vytváření jídelního lístku a denně musel psát kuchyňský rozpočet. Za to měl právo jít do kuchyně před obědem ochutnávat. V této funkci musel však projevovat značný diplomatický a řečnický talent a také vynikly jeho komunikační dovednosti. Díky vysokému počtu národností na škole se vždycky našel někdo, kdo si na jídlo stěžoval a vyvolával konflikt, který musel Hořica řešit.¹⁹ Na škole také dostal od svých spolužáků přezdívku „Butschowitz“. Začali mu tak říkat, jelikož dostával poštou dvakrát týdně dopis od svého otce a na obálce bylo razítko „Butschowitz“. Tato skutečnost spolu s hezkými vzpomínkami na dětství v Bučovicích vedla k tomu, že si v dospělosti pro některá svá díla a články vybral pseudonym J. H. Bučovský.²⁰

Po ukončení svých studií na vojenské škole v Terstu nastoupil do aktivní vojenské služby, konkrétně působil u 45. pěšího pluku v Sanoku²¹ v Uhrách, kde se roku 1878 zúčastnil anexe Bosny a Hercegoviny.²² Hořica bojoval proti povstalcům u jihovýchodních hranic země mezi lety 1878 – 1882. Hořicovy dojmy, zkušenosti a

---

¹⁸ FUČÍK, Josef, *Osmadvacátníci*, Mladá fronta, Praha 2006, str. 24.

¹⁹ HOŘICA, Ignát, *Drobné črty a povídky vojenské*, 3. vydání, Praha 1900, str. 11.

²⁰ Tamtéž, str. 14.

²¹ Sanok je město, které se nachází na jihu dnešním Polska.

²² O Bosně a Hercegovině se začalo v Čechách mluvit v roce 1875, kdy tam proběhlo velké protiturecké povstání. Česká veřejnost sympatizovala s tamními křesťanskými povstanci a v řadě měst se dokonce začaly pořádat sbírky na jejich podporu. Informace z Balkánu zasílal dopisovatel pražských Národních listů Josef Holeček. Blíže poznali Češi Bosnu a Hercegovinu v roce 1878, kdy ji rakousko-uherská armáda okupovala na základě mandátu získaného na berlínském kongresu. Počátky okupace nebyly snadné. Země byla hospodářsky i kulturně zaostalá a prakticky vše se muselo budovat zcela od základů. Zatímco v roce 1878 bojovali proti vpádu rakouské armády muslimští povstalci, v roce 1881 ve východní Hercegovině bojovali bok po boku Srbové a muslimové.

zážitky z Bosny a Hercegoviny najdeme v jeho díle „*Smutné i veselé z Bosny a Hercegoviny. Ze zápisků mladého důstojníka.*“²³

V průběhu roku 1882 byl Ignát Hořica přeložen do 28. pěšího pluku v Českých Budějovicích. Po několika měsících se ale pluk s velkou slávou přesunul do Prahy. Tak zvaní „Osmadvacátníci“ se těšili celkem velké popularitě, neboť to byl starý a slavný prapor, který se zúčastnil mnoha bitev, a velká část vojáků v něm sloužících byla české národnosti.²⁴ Hořica, který byl vynikajícím šermířem, se stal cvičitelem důstojnického sboru v šermu. Později byl povýšen a nově zastával i funkci nadporučíka zemské obrany.²⁵

Podrobnější informace o Hořicově působení v armádě a o jeho názorech a vzpomínkách na ní se dovídáme z jeho knih „*Drobné črty a povídky vojenské*“, „*Z vln života. Vojenské a jiné črty a novelky*“ a „*Kresby a příběhy*“, které Hořica začal psát již v době svého působení u armády.

3.3 Smutné i veselé z Bosny a Hercegoviny. Ze zápisků mladého důstojníka

Kniha je složena z několika vybraných článků o působení rakousko–uherské armády v Bosně a Hercegovině v roce 1878, které Hořica během svého života napsal. On sám se okupace Bosny a Hercegoviny účastnil, jako mladý důstojník, který právě absolvoval vojenskou školu, strávil v Bosně necelé čtyři roky. Tyto články vybrala, uspořádala a následně umožnila vydat Hořicova manželka Marie Laudová – Hořicová, která ke knize také připsala úvod.²⁶ Již v době, kdy články vycházely, vzbuzovaly zájem i u ostatních slovanských národů a byly hojně překládány. Publikace vyšla v roce 1909.

---

²³ Viz kapitola 3. 3. Smutné i veselé z Bosny a Hercegoviny. Ze zápisků mladého důstojníka.

²⁴ Císařský pěší pluk č. 28 byl založen již za císaře Leopolda I. 29. 5. 1698. V tomtéž roce se pluk zúčastnil války proti Turkům a při podpisu mírové smlouvy působil jako čestná stráž. V dalších letech se pluk zúčastnil mnoha dalších válek, v 19. století především bojů v Itálii. V roce 1767 si pluk vylosoval svou rozlišovací barvu. Trávově zelené límce a manžety s bílými knoflíky. Tuto barvu si pluk udržel až do zániku Rakouska – Uherska. Majitelem pluku v době Hořicovy služby byl známý vojevůdce Ludvík Benedek.

²⁵ Národní listy, 9. 5. 1897, roč. 37, čís. 128, str. 3.

²⁶ HOŘICA, Ignát, *Smutné i veselé z Bosny a Hercegoviny. Ze zápisků mladého důstojníka*. Nákladem J. Otty, Praha 1909, str. 3 – 4.

Laudová – Hořicová se rozhodla knihu vydat, jelikož otázka Bosny a Hercegoviny byla znovu aktuální a ona chtěla články svého manžela připomenout okupaci Bosny a Hercegoviny z roku 1878.²⁷

Autor se snaží detailně popisovat poměry, které v Bosně a Hercegovině panovaly. Zaměřil se na povstání srbského a muslimského obyvatelstva ve východní Hercegovině, které zde propuklo jako protest proti zavedení všeobecné branné povinnosti, kterou okupační úřady v zemi vyhlásily roku 1881. Kniha se zabývá osobními postoji a názory autora, které byly ryze slovanofilské.²⁸

Hořica dokázal ve svých zápiscích velice působivě vylíčit utrpení jak vojáků, tak místních obyvatel. Sám autor k tamější krajině a lidu velmi přilnul. Nepopisuje boje z pohledu důstojníka rakouské armády, který vnímá povstalce jako nepřátele císařské koruny, nýbrž jako bratrovražedný boj, ze kterého není žádného užitku. Jak je napsáno v úvodu: „*Spisovatel, jenž tehdy jako mladičkový důstojník rakouské armády byl tam ve službě, přilnul horoucně ke slovanskému jihu a jeho lidu. Naučil se nejen dokonale jejich jazyku, leč naučil se i cítiti s nimi. Čtenář vycítí z jeho vypravování nejen tuto jeho lásku k Jihoslovanům, ale i krutou bolest, jakou trpělo jeho poctivé, slovansky cítící srdce, jehož tlukot násilně tlumil těsný kabát vojenský, když tu, na slovanské půdě, se zbrání v ruce, stáli bratr proti bratru.*“²⁹

Hořica bojoval se svým plukem na hranicích Hercegoviny a Černé Hory. Pronásledovali skupinky povstalců v horách. To vyžadovalo velké soustředění a také opatrnost. Několikrát se totiž stalo, že se nějaký voják ze skal zřítíl a zemřel. Rakušané měli daleko lepší zbraně, lepší výcvik a také byli v přesile. Ztráty na životech však byly vysoké na obou stranách. Celá akce byla velice zdoluhavá. Ačkoli byli Rakušané na boj lépe připraveni, povstalci se uměli v horách dokonale orientovat a také se v nich uměli dobře ukrýt. Vojsko trpělo neustálým hladem, žízní, nemocemi, projevovalo se u něj

---

²⁷ V říjnu 1908, tedy třicet let po okupaci, se rakouské úřady rozhodly Bosnu a Hercegovinu anektovat. To znamenalo, že ji státoprávně začlenily do habsburské monarchie. Anexe byla vyhlášena náhle, bez vědomí a souhlasu ostatních evropských velmocí, které se účastnily berlínského kongresu. Anexe vyvolala ostré protesty Turků, Srbska a Černé hory. Na přelomu let 1908 – 1909 dokonce několik měsíců hrozilo, že kvůli Bosně vypukne mezi Rakouskem – Uherskem a Srbskem válka.

²⁸ Byl příznivec a zastánce Slovanů a všeho slovanského.

²⁹HOŘICA, Ignát, *Smutné i veselé z Bosny a Hercegoviny. Ze zápisů mladého důstojníka*. Nákladem J. Otty, Praha 1909, str. 3.

vyčerpání jak fyzické, tak psychické. Ani v noci si po náročném dni nemohli vojáci odpočinout, museli zůstat neustále ve střehu, jelikož hrozil náhlý vpád povstalců do tábora. Sám Hořica popsal podmínky v táboře takto: „*Stálým nocováním na holém kamení, pod širým nebem, bídným a nepravidelným stravováním tělo hynulo, mysl ochabovala. Večer nechtělo se mužstvu ani ohně dělat, na nichž se mělo jídlo vařit. Nebylo vody.*“³⁰

V zimě byli na tom vojáci nejhůře. V roce 1879 strávil pluk zimu v Maglaji. Bylo to ponuré místo, pocit beznaděje umocňoval mramorový památník, který tu byl postaven, jako vzpomínka na rakouské vojáky, kteří tu byli zavražděni.³¹ Vojáci zde byli ve velmi špatných podmínkách. Umrzaly jim nosy, uši, díky všudypřítomné špíně a nečistotě rozmohly se u družstva různé nemoci, nejčastěji úplavice nebo katar.³²

Podle Hořici se místní obyvatelé stavěli k rakouské armádě vesměs negativně. Mezi Hercegovci panoval názor, že za turecké nadvlády se měli lépe. Turci, podle jedné Hercegovky nebyli takové „vlčí plemeno“ jako Rakušané. Podle ní byli Rakušané zbabělci, kteří do místních junáků srabsky stříleli z dálky, kdežto Turek se jim aspoň postavil čelem.³³ Například, když se jeden z rakouských vojáků dvořil srbské dívce, její matka ho nevybíravě vyhnala slovy: „*Tu ho máš, národe, švábského chrta, chcíplinu víry svaté, pravoslavné, který neví, jak by pokálel čest srbského rodu.*“³⁴ Švábem byli nazýváni Němci z habsburské monarchie. Často do nich bývali mylně řazeni i Češi.

Boje byly popisovány jako obrana proti tureckému náboženskému a vojenskému fanatismu, přičemž Rakousko–Uhersko chtělo obsadit Bosnu mírovou cestou. To dokazuje také jeden z Hořicových článků, kde popisuje, jak s povstalcí zkoušeli vyjednávat, slibovali jim svobodu, pouze stačilo se vzdát, ale marně.³⁵ Povstalci byli neobyčejně krutí. Useknuté hlavy zajatých Rakušanů házeli v noci do jejich táborů. Mohli zaútočit prakticky kdykoli a odkudkoli, takže voják musel být neustále ve střehu.

---

³⁰ HOŘICA, Ignát, *Smutné i veselé z Bosny a Hercegoviny. Ze zápisků mladého důstojníka*. Nákladem J. Otty, Praha 1909, str. 6.

³¹ V srpnu roku 1878 zde byla místními muslimy přepadena jednotka rakouských husarů. Padlo zde 46 vojáků, včetně několika Čechů.

³² Zánět sliznice se zánětlivým odměškem.

³³ HOŘICA, Ignát, *Smutné i veselé z Bosny a Hercegoviny. Ze zápisků mladého důstojníka*. Nákladem J. Otty, Praha 1909, str. 11.

³⁴ Tamtéž, str. 55.

³⁵ Tamtéž, str. 10.

Hořica popisuje jedno tažení: „Z kuče³⁶ se náhle vynořil obrovský, mladý Bosňák s bambitkou v ruce a vypálil. V tom již také ze zadu strhl Staroščák důstojníka k zemi. Bosňák chopil se handžáru,³⁷ který držel v zubech. Ale sotva na prahu se ocitnul, zahoukly obě rány, a junák klesl mrtev k zemi. Ale nedopadl ještě, když Staroščák vrhl se na něho jako šílený a bodal ho, ránu po ráně svým bodákem. Bosňák už dávno byl mrtev, ale Staroščák stále bodal, skřeče příšernými zvuky.“³⁸

3.4 Drobné črty a povídky vojenské

„*Drobné črty a povídky vojenské*“ byla Hořicova první vydaná kniha. Poprvé vyšla už v roce 1891 a dočkala se i dalších, mírně upravených vydání v letech 1893 a 1900. Literární kvalita knihy odpovídala tomu, že se jednalo o autorovu prvotinu. Hořica ve svých dílech vždy kladl důraz hlavně na obsah, nikoli na krásu stylu. Knihu Hořica napsal podle svých zápisků, poznámek a vzpomínek, které načerpal během své služby v rakouské armádě.

Autorovým cílem bylo popsat rakouskou armádu. Hořicu nebavilo neustále číst knihy a články plné výmyslů od lidí, kteří v armádě vůbec nesloužili, nebo tam strávili pouze kratší dobu na vojně.

Do knihy sepsal své vlastní zážitky a postřehy, ale také ty, které slyšel od svědků z vyprávění. První vydání knihy zprvu zaujalo pouze zasvěcené do daného tématu. O jednotlivých problémech a postřezích psal Hořica jasně a na rovinu, s vojenskou stručností. Kniha měla nakonec celkem značný úspěch, nejen doma, ale i v zahraničí. „*Bosenské črty a povídky*“ vyšly v roce 1893 v ruském překladu v „*Moskevských vědomostech*“. V německém překladu vyšlo několik črt a povídek v „*Agramer Tagblattu*“³⁹

Mezi dobou, kdy Hořica knihu napsal a jejím třetím vydáním uplynulo téměř dvacet let. Proto se nemůžeme divit, že ve třetím vydání knihy dochází k několika drobnějším úpravám a změnám. V první řadě Hořica povídky lépe uspořádal, což

---

³⁶ Označení pro dům.

³⁷ Označení pro bodnou a sečnou, asi 60 cm dlouhou, tureckou zbraň.

³⁸ Tamtéž, s. 23.

³⁹ HOŘICA, Ignát, *Drobné črty a povídky vojenské*, 3. vydání, Praha 1900, str. 3 – 4.

udělalo knihu čtivější i pro širší okruh čtenářů. K několika změnám došlo také v samotných povídkách a črtech. Čtyřicetiletý novinář se na svět přeci jenom dívá jinak než dvacetiletý důstojník. Lépe propracoval národnostní vztahy a poměry v armádě, k níž byl stále velmi kritický.

Knih je rozdělena podle témat povídek na tři oddíly. V první části „*Z ovzduší kasáren*“ je několik povídek věnovaných době Hořicových studií na vojenské škole v Terstu. Autor zde popisuje, jak studium na vojenské školy vypadalo a jaké byly vztahy mezi veliteli a vojíny. Uvádí konkrétní případy šikany ze strany velitelů, ale také i mezi spolužáky. Popisuje, jak těžký byl vojenský výcvik. Již na škole si všiml problémů mezi jednotlivými národy na škole. Protiněmecké názory se u Hořici projevovaly už na škole. V několika povídkách se chlubil, jak některého svého německého spolužáka zmlátil. Samozřejmě, že ne bez důvodu. „*Ani Němci mne nevolili, poněvadž jsem den před tím jednomu z nich, který Čechům nejvíce nadával, velmi nemilosrdně natloukl. Ovšem po rytířsku, pěstí do žeber.*“⁴⁰ V dalších povídkách, které jsou již z doby jeho vojenské služby, si stěžuje na špatný stav kasáren. Ubytovací podmínky pro vojáky byly velice špatné. Většinou vojáci bydleli ve starých, zchátralých objektech, ve kterých bylo velmi dusno a vlhko. Nebyla v nich téměř žádná okna a vojáci byli často nemocní. Hořica si stěžoval, že i trestanci se mají lépe než vojáci. „*Vojáci, zdravé děti počestných rodičů, ubytováni v dusných, starých dřách, kdežto vrahové, žháři a jiní zločincové ohavní, nalézali útulku ve zdravých, moderních palácích, zvaných trestnicemi.*“⁴¹ Generál, který protestoval, aby na takovém místě vojsko bydlelo, byl okamžitě přeložen jinam. Autor dále popisuje, jak lehce se mohl voják zprotivit svému velícímu důstojníkovi a jak se velitelé dokázali svých neoblíbených jedinců snadno zbavit. Upozorňoval také na vysoký počet sebevražd v armádě.

Druhá část „*Z našeho jihu*“ obsahuje povídky, které Hořica napsal během své služby v armádě, když se účastnil okupace Bosny a Hercegoviny. Většinu z těchto

---

⁴⁰ HOŘICA, Ignát, *Drobné črty a povídky vojenské*, 3. vydání, Praha 1900, str. 13.

⁴¹ Tamtéž, str. 47.

povídek najdeme také v díle „*Smutné i veselé z Bosny a Hercegoviny. Ze zápisků mladého důstojníka*“, které vydala Hořicova manželka po jeho smrti.⁴²

Třetí část knihy tvoří pouze dvě povídky. Od ostatních se liší, jelikož ani jedna není z vojenského prostředí a ani postavy v ní nejsou vojáky. První vypráví o autorově návštěvě města Segedín, kde se snažil navázat kontakt s místními a zjistit, jaké mají mínění o Čechách. Nejistil ale nic překvapivého. Obyvatelé města v Čechách nikdy nebyli a z Čechů znali pouze dělníky, kteří do města jezdili za prací. Na ně však měli celkem jasně vyhraněný názor: „*Co vydělají, projedí a propijou. Jsou to prostopášníci a vrtkavý lidé.*“⁴³

Druhá povídka vypráví příběh nešťastné vdovy Scarpiové. Jako mladá se vdala za Itala. Z hodného a přívětivého manžela se však brzy stal vzteklý a zlomyslný tyran. Měli spolu čtyři děti. To nejstarší, jediné děvče, se jmenovalo Anitta a všechno si mohla dovolit, nikdy ji nebylo nic odepřeno. Otec jednoho dne ve vzteku zabil svého švagra a ve vězení spáchal sebevraždu. Zničená vdova se i s dětmi přestěhovala do města, kde si otevřela obchod, který začal slušně prosperovat. Snažila se vychovávat své děti zodpovědně a přísně, ale pro Anittu to neplatilo, ta si stále dělala, co chtěla. Vymohla si dokonce studium na konzervatoři, kde se spřátelila s Petrem, chudým a ošklivým houslistou, kterého se všichni stranili. Oba spolu trávili stále více času a stávali se stále otupělejšími vůči svému okolí. Až jednoho dne sebrala vdova veškerou odvalu a rozhodla se jejich vztah ukončit. Bylo však už pozdě, oba spáchali sebevraždu.

3.5 Z vln života

Další Hořicova kniha, která obsahuje povídky s vojenskou tematikou, se jmenuje „*Z lidské bídy*“ a vyšla roku 1893. Kniha je rozdělena na tři části. První část „*Z ovzduší vojenského*“ je inspirována zážitky z vojenského tažení do jihovýchodní Evropy. Povídka „*Kdo to chrápe*“ působí velmi autenticky. Je zde patrná autorova osobní zkušenost, ať už na takových radách, že vojáci by se neměli pohybovat v houfu, aby neposkytovali protivníkům tak snadný cíl, tak v popisu krajiny, který je na rozdíl

---

⁴² Viz. kapitola 3. 3. *Smutné i veselé z Bosny a Hercegoviny. Ze zápisků mladého důstojníka.*

⁴³ Tamtéž, str. 203.

například od popisů, nacházejících se v knize „*Na Černé Hoře*“ stručný, nevzrušený a připomíná vojenský úhel pohledu i tím, že uvádí body v krajině evidentně důležité než zajímavé a pokud možno přesně odhaduje v krocích vzdálenost. Události líčí suše, neemotivně, nepředkládá čtenáři hodnocení.

V povídce „*Vojna je zlá!*“ jsou vyjádřeny autorovy postoje zřetelněji. Náhodná smrt vojáka zasaženého zbloudilou střelou. Údiv nad tím, jak je snadné zemřít. Ale také nadšení, s nímž se osmnáctiletý student kadetní školy rozhoduje zúčastnit se vojenského tažení, během kterého zahyne. To vše skládá obraz války jako něčeho hloupého, ošklivého a zoufale zbytečného. Není zde ani památky po ideálech, nebo dalších důvodech, proč by se mělo bojovat. Vojáci prokazují statečnost, ale nebojují z přesvědčení, mají zkrátka jen velmi nebezpečné zaměstnání.

Povídky „*Naši Dalmatinci*“, „*Z Boky Kotorské*“ a „*Na Orjenu*“ věnuje spisovatel charakteristice tamějších obyvatel. Projevuje se u nich nesnášenlivost a kritika přistěhovalců podobně, jako v jeho ostatních knihách. V povídce „*Z Boky Kotorské*“ píše o rakouském vojákově, který nemravně pokukuje po místní krasavici, což její příbuzní nemohou tolerovat. On se však dál chová, jak je zvyklý z domova, kde panuje úpadek rodinného života, základu dobrého mravu a řádu. Tento text spojuje vojenskou tematiku z první části s charakteristikou odlišných rodinných vztahů v zemích jihovýchodní Evropy.

Druhou část tvoří „*Historiky z přístavu*“. Nепropracovanější z nich je text s názvem „*V Dalmácii*“. Jde o tragédii muže, který se v uniformě rakouské armády účastnil obléhání svého rodného města roku 1848. Z povídky jasně vyplývá, že to tehdy nemusel být zcela ojedinělý případ. Příběh je vyprávěn v první osobě, ústy rozrušeného starce a je plný emocí. Pohled na vojsko je zde velmi kritický. Spisovatel staví proti sobě vlastenectví některých obléhajících Italů, kteří se proti palbě z města záměrně nekryjí a padnou, zbytek vojska, který se dočká pádu města, se vydává rabovat. Lidé se diví, že by se Ital k Italovi mohl takto chovat: „*A ti zlosyni, kteří vám otce zabili a neteř zničili, byli to Italové? Pravda, že byli. To přec není možné! A proč by to nebylo možné? Aby Italové Itala vraždili? Myslíte, pane? A prosím, kterého jste vy národa?*“

*Jsem Čech. A vy myslíte, že čeští granátníci jako dobří duchové ulicemi pražskými se vznášeli? Ti teprve hospodařili, milý pane.*⁴⁴

Třetí část nazvaná „*Z bojiště lásky*“ spojuje příběhy značně rozmanité. Některé z nich, například „*Co čest káže*“ nebo „*Cestou k porozumění*“ jsou situovány do vojenského prostředí, pro jejich vyznění to však není důležité. Pokud některým Hořicovým povídkám chybí hlubší propracování a promyšlení, pak je to u těchto povídek nejpatrnější. Pokud vezmeme jako příklad již zmíněnou povídku „*Co čest káže*“, jde v podstatě o jednoduchý příběh, v němž se dva čestní muži zasnoubí nevědomky s toutéž dívkou a dohodnou se, že oba zasnoubení zruší. V rozhovoru si poprvé dokážou připustit, že je oba oslnily spíš její půvaby než povaha, ale protože člověk je hříčkou citů a vášní, nedokázali dát zprvu přednost rozumu.

Důraz na racionalitu se opakuje i v dalších povídkách „*Cestou k porozumění*“ nebo „*V boji o chleba*“. V první zmiňované povídce rozvíjí Hořica motiv klíčícího mimomanželského vztahu. Celkem úspěšně vykresluje psychický stav manželů, jejichž vztah je sice narušen přítomností třetí osoby, ale ještě ne rozbit. Čtenář může být zvědavý, jak se konflikt bude dál vyvíjet, protože manželka je vylíčena jako mladá, poměrně povrchní osoba, zatímco muž je již zralého věku, praktický a možná tak trochu suchar. Bohužel nic takového už autor pro čtenáře nepřipravil. Vše se vyřeší jednou provždy racionální úvahou: manžel pochopí, že mladá žena potřebuje trochu rozptýlení a zábavy. Manželka díky pochopení chotě již nemá více potřebu hledat rozptýlení jinde a zřejmě žijí dál ve vzájemné shodě. Podobně racionálně vyznívá i povídka „*V boji o chleba*“. Zpočátku je situace rozehraná rovněž zajímavě, advokát není schopen uživit svou rodinu, protože jeho vidění práva je absolutní a nepřipouští možnost, že by se jeho výklad ohýbal podle momentálních potřeb klientů. Autor zpodobuje hrdinu jako člověka rozumného, spravedlivého, který však do jisté míry podlehl lichocení žen. Přestal si uvědomovat, že život si žádá práci. Našel si dívku rozumnou i krásnou, která ho zpočátku obdivuje, ale časem, když se existenční problémy prohlubují, si ho přestává vážit - „*oba uvykají jedu*“. I zde si autor připravil mnoho možností řešení, kterých pohříchu naprosto nevyužil. Advokát po nahlédnutí do manželčina deníku náhle začne

---

⁴⁴ HOŘICA, Ignát, *Z vln života. Vojenské a jiné črty a novelky*, Bursík a Kohout, Praha 1893.

uvažovat rozumně, pochopí, že není úctyhodné jen prosazovat ideály. Že důležitější je plnění povinností, např. vůči rodině. Přizpůsobí se a následuje happy end.

Od ostatních se svou formou odlišuje povídka s názvem „*Hrst' osudu*“, což je příběh napsaný formou dopisů. Pisatelem a hlavním hrdinou je tuberkulózní, precitlivělý mladík, který u vědomí toho, že je odsouzen k smrti, ubližuje svému okolí, především svým nejbližším. Ačkoli si to uvědomuje, nedokáže jednat jinak.

Hořica ve svých povídkách používá některé často se opakující postupy. V oblíbě má hlavně určité prvky rámcové a retrospektivní kompozice, např. v povídkách „*V Dalmácii*“, „*Hrst' osudu*“ či „*Co čest káže*“. Poměrně jednoznačný je jeho pohled na ženu. Není tomu tak sice ve všech případech, ale většinou je ženám přisuzována svéhlavost, rozmazlenost, povrchnost, prolhanost, hádavost a nedostatek úcty k těm, kteří si ji zaslouží. Hořica ovšem neopomíná zdůraznit, že ženské negativní vlastnosti jsou dílem nesprávné rodinné výchovy, jejíž vliv ovšem později už nelze odstranit.

Další Hořicova kniha, která obsahuje povídky z vojenského prostředí, se jmenuje „*Kresby a příběhy*“. Tato kniha se jeho předešlým dílům velice podobá. Jde o soubor různorodých povídek z vojenského a měšťanského prostředí.

3.6 Odchod z armády

Svou slibnou důstojnickou kariéru ukončil Hořica roku 1884, když odešel z aktivní služby do zálohy. V tom roce totiž potkal na jednom z pražských plesů mladou a krásnou dívku a na první pohled se do ní zamiloval. Jmenovala se Marie Laudová a pocházela z úřednické rodiny z Mladé Boleslavi.⁴⁵ Její rodiče proti vztahu nic nenamítali, a tak se následujícího roku mohla konat svatba.

Aby se však mohl oženit, musel Hořica podle tehdejších předpisů armádě složit kauci, což však neudělal. Je proto otázkou, zda Hořica z armády opravdu odešel z vlastní vůle, nebo byl tzv. „odejit“. Z některých zdrojů se dovídáme, že se projevil jeho temperament, a když ho vyzvali, ať kauci zaplatí, urazil se a na truc odešel.⁴⁶ Pravděpodobnější je však verze, podle které Hořica peníze na zaplacení kauce

---

⁴⁵ Viz. kapitola 4. Marie Laudová-Hořicová.

⁴⁶ CEJNEK, Rajmund, *Za Ignátem Hořicou*, Opava 1902, str. 4.

jednoduše neměl. Opustil tedy zaměstnání, na které se po celý život připravoval, vzdal se nadějně budoucnosti, nároků na uznání vykonaných služeb a společně se svou nastávající vykročil směrem k nejisté budoucnosti.⁴⁷ Nabízí se ovšem otázka, zda pro něj bylo natolik těžké si peníze na kauci obstarat. Mohl si od někoho půjčit, přátel měl dost, nebo mohl kauci zaplatit z věna Marie Laudové. Obzvláště když víme, že za peníze z něj později vydával časopisy „Český západ“ a „Na stráži“.⁴⁸ V každém případě pro něj muselo být velice těžké armádu opustit, měl na ni velké množství vzpomínek jak dobrých, tak těch méně příjemných. Největším problémem však bylo, že Hořica neuměl nic jiného, neměl zkušenosti s žádným jiným povoláním než vojenským, a proto měl také velké problémy sehnat odpovídající práci.

Po svém odchodu z armády začal Hořica bez jakýchkoli předchozích zkušeností pracovat u svého známého Edvarda Valečka⁴⁹ v jeho knihkupectví. Valeček se mladého Hořici ujal. Ubytoval ho, dal mu práci a také ho finančně podporoval. Neméně důležité bylo, že od něj Hořica získával důležité rady a také pomoc s vlastním psaním. O to překvapivější tedy muselo pro Valečka být, když jednoho dne obdržel od Hořici dopis, ve kterém stálo, že si vše rozmyslil a vrací se do vojenské služby. Stálo v něm: „*Minulý týden byl jsem pozván k banketu, který slavil se ku počtě odjíždějícího brigádníka. Pilo se, mluvilo se, přimlouvalo se – nemohl jsem odolati. Večer sedl jsem na rychlovlak a zajel jsem do Vídně k ministerstvu války, abych svou žádost za přeřazení do rezervy vzal zpět.*“⁵⁰ V dopise se mu Hořica ještě několikrát omlouval a děkoval mu za veškerou pomoc, kterou mu poskytl. Hořica jednal impulzivně a nerozvázně. Díky starým známým, které na banketu potkal, vynořily se mu šťastné vzpomínky na armádu a bez přemýšlení odjel do Vídně. Ztratil jak dobrou práci, tak přítele a armádu za několik týdnů stejně nakonec nadobro opustil.

Znovu se Valečkovi Hořica ozval až v říjnu téhož roku, když mu poslal dopis s prosbou o pomoc. V té době byl bez práce a bez prostředků a v dopise litoval, že o místo u Valečka přišel. Ze své situace byl zcela zoufalý: „*Otevřu Vám mé srdce a*

---

⁴⁷ Národní listy, 4. 4. 1902, roč. 42, čís. 92, str. 1 - 3.

⁴⁸ Viz kapitola 5. Ignát Hořica v roli novináře.

⁴⁹ Edvard Valeček (1841 – 1905) byl český nakladatel a publicista.

⁵⁰ LA PNP Valeček, Kor. vl. přij. – Ignát Hořica, č. inv. 161 – 163, 16. 4. 1884 z Prahy.

svědomí! Za krátký čas, co nejsem vojákem, poznal jsem úplně, jak těžký, vážný jest skutečný, soukromý život.“⁵¹ Hořica bydlel u svých přátel z armády, kteří mu v nouzi pomohli. Ucházel se o místo adjunkta⁵² v trestnici. O místo se však zajímalo i několik dalších lidí, a proto prosil Valečka, aby se za něj u svých známých přimluvil.⁵³ Místo v trestnici nakonec Hořica nedostal. Přišla ale nabídka, aby začal pracovat jako redaktor časopisu „*Svobodný občan*“ ve Slaném, kterou využil.⁵⁴

4 Marie Laudová – Hořicová

4.1 Dětství a první léta manželství

Marie Laudová se narodila v Mladé Boleslavi dne 16. srpna 1869. Její otec Václav Lauda pracoval nejdříve jako úředník berního úřadu a poté jako oficiál zemské hlavní pokladny. Její matka, jménem také Marie, se snažila zajistit všem svým dětem kvalitní vzdělání, což se jí nakonec také povedlo. Dokázala svým dětem poskytnout vzdělání, daleko převyšující míru, běžnou v měšťanských úřednických rodinách.⁵⁵

Jako dítě byla Marie Laudová velice talentovaná. Již ve čtyřech letech začala odříkávat verše kratších básní. Později na základní škole vynikala v recitaci, artikulaci a v řečnictví. Básně nejen přednášela, ale také si je sama psala. Její matka na ni byla velice pyšná a s jejími schopnostmi se ráda chlubila svým přítelkyním. Jedna z nich byla přednesem teprve třináctileté Marie tak nadšená, že se nabídla, že ji představí Karolině Světlé.⁵⁶ O pár dnů později Marie odrecitovala dvě své básně Karolině Světlé. Ta ji však v průběhu recitace přerušila a zeptala se jí, zda by nechtěla být herečkou.

Marie se tímto nápadem okamžitě nadchla a co nejdříve se chtěla dostat na

---

⁵¹ LA PNP Valeček, Kor. vl. přij. – Ignát Hořica, č. inv. 161 – 163, 2. 10. 1884 z Prahy.

⁵² Adjunkt bylo obecné označení pomocného konceptního úředníka, asistenta přiděleného k jinému samostatnému úředníkovi, případně jeho zástupce. Uplatňovali se ve školství, justici, lesnictví nebo církevní správě.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Autorský a redakční kolektiv, *Lexikon české literatury – Osobnosti, díla, instituce 2 H - L*, ACADEMIA, Praha 1993, str. 283 – 284.

⁵⁵ KAMÍNEK Karel, *Marie Laudová*, Praha 1914, str. 12.

⁵⁶ Karolina Světlá (1830 – 1899) byla česká spisovatelka, významná představitelka generace Májovců. Je považována za zakladatelku českého vesnického románu.

divadelní prkna. Začala se pilně připravovat na hereckou kariéru pod dozorem Josefa Václava Friče.⁵⁷ O rok později, ve svých čtrnácti letech, poprvé vystoupila na divadelní jeviště. Stalo se tak právě díky Fričovi, který ji zavedl do ochotnické jednoty „Pokrok“, kde si teprve čtrnáctiletá Marie zkusila zahrát několik malých rolí. Seznámila se také s Annou Versing – Hauptmannovou, bývalou německou herečkou, která ji měla naučit správně artikulovat. Když už se zdálo, že její hereckou kariéru nemůže nic zadržet, změnil její otec názor a divadlo jí zakázal. Václav Lauda si pro svou dceru představoval jiný, lepší život. Neviděl v jejím studiu a úsilí stát se herečkou žádnou budoucnost a šanci na úspěch. Navíc v tehdejší době nebylo obvyklé, aby se dobře vychované dívky z úřednických rodin stávaly herečkami. Pro Marii to ale byla těžká rána. Všechny její sny byly v tu chvíli v nedohlednu. Ani na okamžik ji však nenapadlo, že by otce neuposlechla. Aby zapoměla na divadlo a také odměnou za její poslušnost, uvedli ji rodiče do společnosti. Na jednom z plesů se ve svých patnácti letech zamilovala a do roka se vdala za důstojníka Ignáta Hořicu.⁵⁸

Hořica se kvůli ní vzdal vojenské kariéry a stal se žurnalistou.⁵⁹ Nejprve začal redigovat ve Slaném časopis „*Svobodný občan*“ a poté v Plzni časopisy „*Na stráži*“ a „*Český západ*“. Manželka byla Hořicovi oporou v těžkých chvílích a našel v ní také horlivou spolupracovnici. V roce 1887 se manželům narodilo jejich jediné dítě, dcera Marie. Hořicovi se pracovně vůbec nedařilo, jeho listy rychle pohltily celé manželčino věno a rodina se ocitla ve velmi špatné finanční situaci.⁶⁰ V této době se Marie Laudová – Hořicová rozhodla uskutečnit svůj dávný sen. V roce 1889 odjela do Prahy znovu zkoušet štěstí jako herečka. Bohužel nevíme, zda ji její manžel podporoval, nebo naopak. V každém případě rodina peníze nutně potřebovala, proto můžeme pouze doufat, že ji manžel nakonec podpořil.

Jejího talentu si všiml tehdejší ředitel Národního divadla František Adolf Šubert a ihned ji dal tak zvanou zkušební roli. Ačkoli většinou museli umělci absolvovat tři

---

⁵⁷ Josef Václav Frič (1829 – 1890) byl spisovatel, novinář, politik a významný představitel českého romantismu. Několikrát byl za protestné akce proti Rakousku zatčen a nakonec i donucen k emigraci. Po svém návratu do Čech roku 1880 se z politického života stáhl a věnoval se pouze literatuře.

⁵⁸ BOR Jan Jaroslav, *Marie Laudová*, Praha 1913, str. 22 – 25.

⁵⁹ Viz. Kapitola 3. 6. Odchod z armády

⁶⁰ BOR Jan Jaroslav, *Marie Laudová*, Praha 1913, str. 22 – 25.

zkušební představení, v případě Laudové – Hořicové stačilo pouze jedno. Ihned dostala angažmá na tři roky. To bylo považováno za velký úspěch, především kvůli tomu, že jako herečka neměla doposud až na několik menších rolí na prknech ochotnického divadla žádné zkušenosti.

Laudová – Hořicová studovala své role pouze v německém jazyce, proto bylo nutné, aby se pod dozorem Josefa Šmahy⁶¹ zdokonalila v češtině. Právě u Šmahy se naučila základům jasné mluvy a také rozvinula svou schopnost rozlišování charakterů. Poprvé vystoupila 25. listopadu 1889 v titulní roli Dumasovy činohry „*Bagdadská princezna*“. Diváci i kritici ji přijali velmi vřele. Bylo zřejmé, že talentovaná Marie Laudová – Hořicová má před sebou úspěšnou uměleckou kariéru.⁶²

4.2 Divadelní kariéra

Marie Laudová – Hořicová byla členkou Národního divadla v letech 1890 – 1915. Během těchto let ztvárnila na jevišti několik desítek rolí a stala jednou z nejslavnějších hereček té doby. Byla obsazována do rolí tragických hrdinek a dam velkého světa. Především díky svému vystupování na jevišti, ale také díky svému vzhledu.

Její herectví bylo silně ovlivněno v té době již doznívajícím romantickým stylem. Ten se projevoval ve výrazné mimice, stylizovaných pózách i ve výtvarně promyšlených gestech. Postupem času se Laudová – Hořicová vypracovala až k postavám hlavních hrdinek jednotlivých děl. Jejímu temperamentu nejvíce vyhovovaly role vášnivých a smyslných žen a také role vladařek⁶³.

Laudová – Hořicová velmi často spolupracovala s mimopražskými divadelními scénami (Plzeň, Olomouc, Brno), ale také s ochotníky v Čechách a na Moravě. Ze

---

⁶¹ Josef Šmaha (1848 – 1915) byl český herec a divadelní režisér. Vyučoval herectví na Dramatické škole Národního divadla a vedl také soukromou hereckou školu pro mladé operní umělce. Studovali u něj však i mnozí činoherní herci.

⁶² KAMÍNEK Karel, *Marie Laudová*, Praha 1914, str. 13.

⁶³ Například role Hippodamie podle předlohy Jaroslava Vrchlického.

zahraničních zájezdů jsou známa její vystoupení ve Lvově, Záhřebu, Petrohradu a Bělehradě.⁶⁴

Počet hereček v té době narůstal, tím také vzrostla konkurence mezi nimi. Herečky mezi sebou neustále soupeřily a velice často docházelo k různým sporům či konfliktům při dosazování do jednotlivých rolí. Tyto konflikty někdy zašly až tak daleko, že je musel řešit až ředitel divadla. Mezi hlavní konkurentky Laudové – Hořicové patřily Marie Pospíšilová, Hana Benoniová, Marie Bittnerová a Hana Kubešová – Kvapilová.⁶⁵

Doba těchto jevištních hvězd ale pomalu končila. Na počátku 20. století se začala tvář divadla postupně měnit. Až do této doby byly hry založeny výhradně na jedinci, který byl po celou dobu zcela suverénní a stál ve středu každého představení. Nyní se hry stávaly více kolektivní záležitostí. Představení již nestála na jednom herci, ale na celé skupině. Prostor pro seberealizaci herců byl značně omezen. Herci, kteří byli navyklí na sólovou hru, se té nové, kolektivní, velmi špatně přizpůsobovali. Mezi těmito herci byla i Marie Laudová – Hořicová. Ačkoli měla stále dostatek rolí i představení, nebyla již tolik opěvovaná a na její adresu častěji zaznívala kritika.⁶⁶

Herecká kariéra Laudové – Hořicové skončila v roce 1915. Během divadelní zkoušky spadla z jeviště, ošklivě si zlomila nohu a musela strávit delší čas v nemocnici. Ještě déle musela potom rehabilitovat. Bohužel i po četných lázeňských pobytech a rehabilitacích na nohu stále kulhala a v herecké kariéře již ze zdravotních důvodů nemohla pokračovat. Výjimku udělala pouze v roce 1925, kvůli své jediné filmové roli. V němém filmu režiséra Václava Kubásky „*Okovy*“ ztvárnila postavu statkářky Vítězové.⁶⁷

4.3 Spisovatelka a profesorka

Od roku 1916 se věnovala především novinářině. Ostatně s ní měla díky svému manželovi bohaté zkušenosti. Již v době, kdy Ignát Hořica redigoval časopisy „*Na*

---

⁶⁴ Autorský a redakční kolektiv, *Národní divadlo a jeho předchůdci*, ACADEMIA, Praha 1988, str. 273.

⁶⁵ ČERNÝ, František, *Hana Kvapilová - Život a dílo*, Orbis, Praha 1960, str. 120 – 121.

⁶⁶ ČERNÝ, František, *Měnivá tvář divadla aneb Dvě století s pražskými herci*, Praha 1978, str. 83.

⁶⁷ Český deník, 25. 4. 1916, roč. 5, čís. 114, str. 5.

Stráži“, „*Český západ*“ a „*Svobodný občan*“, přispívala do nich jeho žena četnými fejetony a lokálkami. V roce 1916 jí byl svěřen sobotní fejeton a také společenská rubrika v časopise „*Venkov*“. Publikovala také studie o herectví ve „*Zlaté Praze*“, „*Národních listech*“ a v časopise „*Lumír*“.

Nejčastěji psala fejetony a lokálky. Její díla měla causeristický⁶⁸ ráz. Převládala v nich touha informovat, dostat se do kontaktu se čtenáři. Forma jejího psaní byla lehká. Laudová – Hořicová se nepouštěla do složitých vět ani stylů. Ve svých článcích se zabývala každodenními událostmi z místa, kde článek napsala. Psala pouze o věcech, kterým rozuměla a měla v nich přehled. Politický článek napsala za celý svůj život jenom jeden a to v době, kdy byl její manžel na delší dobu mimo domov. Článek byl úřady zabaven a Laudová – Hořicová si od té doby dávala pozor, co o kom píše.⁶⁹ Nejvíce svých článků zasvětila samozřejmě divadlu. Díky svým bohatým zkušenostem, se v divadelnictví dokonale vyzнала. Věděla, co by se mělo změnit nebo zlepšit a na možná řešení také ve svých článcích upozorňovala.

Zajímavá byla její povídková studie „*Dvoji ovzduší*“, která vycházela roku 1908 ve *Zlaté Praze*.⁷⁰ Tam přesně popisovala, jak se má člověk na jednotlivé role připravovat, ať už se jedná o roli šlechtičny nebo dělnice. Ke každé roli se podle ní musí přistupovat profesionálně a pečlivě, obzvláště v přípravě na ni. Poznámky, které si u nácvičku rolí psala, přitom používala jako materiál také pro své budoucí role.⁷¹ Mezi její další významnější práce se řadily také dva fejetony z roku 1907, které vyšly v *Národních listech* pod názvem „*Excelsior*“. V nich Laudová – Hořicová upozorňovala na podle ní nedostatečné školení herců. Dále navrhovala zřídit pro studenty stipendijní fondy, aby mohli cestovat a sbírat zkušenosti, čehož nakonec v roce 1925 docílila.⁷²

---

⁶⁸ Causerie je zvláštní druh fejetonu, nebo také samostatný žurnalistický žánr. Jedná se o sdělení, které přináší úvahu, pozorování nebo poučení. Charakteristickým znakem je lehká forma, autor se snaží navodit dojem bezprostředního kontaktu se čtenářem, proto text stylizuje do podoby mluvené. Obsahuje expresivní, emocionální prvky. Typické jsou pro ni personifikace, oslovení a další prostředky, které podporují pochopení sdělení.

⁶⁹ KAMÍNEK Karel, *Marie Laudová*, Praha 1914, str. 12.

⁷⁰ *Zlatá Praha* byl český ilustrovaný časopis, který vycházel jako týdeník mezi lety 1884 – 1929. Přinášel velké množství literárních prací (básní, povídek, románů na pokračování, překladů) a článků z oblasti kultury i politiky. Otiskoval také portréty osobností a napodobenin výtvarných děl.

⁷¹ *Zlatá Praha*, 30. 10. 1908, roč. 26, čís. 6, str. 65.

⁷² KAMÍNEK Karel, *Marie Laudová*, Praha 1914, str. 37 – 39.

Často informovala také o nejrůznějších společenských událostech. Ať už to byly svatby, pohřby nebo otevření nových restaurací a obchodů. Marie Laudová – Hořicová podobně jako její manžel velice ráda cestovala, buď jako členka divadelního souboru nebo na dovolenou s přáteli. Ve svých článcích pak často doporučovala různá místa, ať už známá nebo ne, která by byla na dovolenou ideální. Udělovala čtenářům cenné rady na cesty, upozorňovala, na co se turisté mají připravit. Tak tomu bylo například i v jejím fejetonu „Z letních zábav pařížských“, kde podrobně líčila, jak se Paříž od její poslední návštěvy změnila. Byla šokována především velkým množstvím aut v ulicích a počtem nových různorodých módních butiků.⁷³

Jediným knižním počinem Marie Laudové – Hořicové se stala její příručka o slušném chování, „*Společenská výchova*“. Kniha poprvé vyšla v roce 1920 a okamžitě si u čtenářů získala velkou oblibu. Sama Laudová – Hořicová vyzývala čtenáře, aby jí zasílali své dotazy, připomínky, ale také rady, jaká další témata či situace by měla do knihy zařadit. Proto také neustále vycházela nová aktualizovaná vydání. Společenská výchova byla v Čechách docela přehlížena. O tom, jak se má člověk správně ve společnosti chovat, věděly pouze vyšší třídy obyvatelstva a také vzdělanci. Kniha se stala příručkou pro samouky i odborné učitele. Byla také zavedena jako pomůcka ve státní dramatické konzervatoři v Praze a také v jiných školách, ústavech a učilištích. Hned v úvodu knihy Laudová – Hořicová vysvětluje, co je jejím cílem: „*Tato příručka nebyla napsána pro pěstění společenské přetvářky, nýbrž aby rodiče, učitelé, pěstouni neb samoukové našli v ní soustavnou a přehlednou pomůcku, jak na zdravém základě výchovy charakterů lze usnadnit jedinci cestu životem.*“⁷⁴ Příručka byla napsána díky vlastním bohatým zkušenostem autorky. Zahrnovala všechny bystré postřehy a situace ze společnosti, které Laudová – Hořicová za celý svůj život nasbírala. Kniha dokázala poradit, jak se správně chovat na slavnostech, v restauracích, na schůzích, večírcích, ale také doma. Dále radila, jak se správně oblékat, co v jakých situacích říkat a jak spisovně hovořit. Jednotlivé kapitoly jsou doplněny zajímavými postřehy a příklady chování k danému tématu, které jasně ukazují na daný problém.

---

⁷³ Národní politika, 5. 9. 1907, roč. 25, čís. 245, str. 1.

⁷⁴ LAUDOVÁ – HOŘICOVÁ, Marie: *Společenská výchova*, 17. vydání, Praha 1929, str. 3.

V roce 1919 začala pracovat jako profesorka deklamace⁷⁵ a mimiky na pražské konzervatoři, kde vyučovala budoucí herce až do své smrti roku 1931. V roce 1925 založila fond na podporu chudých studentů. Pro ministerstvo školství vypracovala roku 1927 návrh na reformu studia herectví. Požadovala, aby všichni studenti prošli výukou u všech profesorů. Jako profesorka kladla důraz na ovládnutí a rozvíjení hlasové a mluvní techniky, na důkladný rozbor rolí a také na důležitost vnějšího fyzického vzhledu, v souladu s charakterem a jednáním postavy. Mezi její studenty patřili například Otomar Korbelář nebo Jiřina Štěpničková.⁷⁶

Laudová – Hořicová se snažila formulovat základy a prosadit hlavní pedagogické zásady a cíle herecké výchovy. Zdůrazňovala, že mezi nejdůležitější dovednosti herců patří hlavně správná artikulace a pravidelná hlasová cvičení. Dle její teorie, by se měl člověk vzdělávat po celý svůj život, dále musel člověk ve svých rolích umět žít a mít pro ně patřičný cit. Razila heslo: „*Vzorně hrát divadlo znamená – dít.*“⁷⁷

Na počátku října roku 1931 byla Laudová – Hořicová po těžkém záchvatu převezena do sanatoria „*Sanopz*“ na pražském Smíchově. Tam také o několik dní později, 20. října 1931, podlehl srdeční chorobě.⁷⁸ Pohřeb se konal v Emauzském klášteře na Slovanech. Rozloučit se s ní přišli její kolegové z Národního divadla, spolupracovníci z redakce *Venkova* a dalších časopisů a novin, do kterých přispívala. Dále také řada politických činitelů a umělců. Marie Laudová – Hořicová byla uložena do rodinné hrobky na pražském Vyšehradě, ke svému v roce 1902 zesnulému manželovi.⁷⁹

---

⁷⁵ Deklamace je označení pro srozumitelnou, precizní mluvní artikulaci, spojenou s kontrolovaným hlasovým zdůrazněním slova či skupiny slov.

⁷⁶ Autorský a redakční kolektiv, *Národní divadlo a jeho předchůdci*, ACADEMIA, Praha 1988, str. 273.

⁷⁷ Časopis *Disk*, DAVIDOVÁ Iveta, *Dramatická škola a Marie Laudová – Hořicová*, *Disk* 34, ročník 2010.

⁷⁸ *Národní politika*, 21. 10. 1931, roč. 49, čís. 288, str. 3.

⁷⁹ *Národní listy*, 24. 10. 1931, roč. 71, čís. 291, str. 3.

5 Ignát Hořica v roli novináře a spisovatele

5.1 Těžké začátky a špatná finanční situace

Roku 1885 se Ignát Hořica stal redaktorem časopisu „*Svobodný občan*“, který vycházel ve Slaném. Hořica se nikdy předtím psaním neživil, Několik zkušeností posbíral pouze během svého několikátýdenního zaměstnání ve Valečkově knihkupectví. Nějak výrazný, kvalitní styl psaní si tam ale nevytvořil. Podle všeho však začalo psaní Hořicu velmi bavit. S přibývajícím časem se jeho styl začal vylepšovat. Na jeho článcích v novinách a časopisech, které napsal v prvních letech své novinářské kariéry, je jasně na dálku vidět autorova nevypsánost. To samé pak můžeme říci i o jeho prvních knihách „*Drobné črty a povídky vojenské*“, „*Z vln života: vojenské a jiné črty a novelky*“ a „*Kresby a příběhy*“, které čerpaly z jeho zápisků a deníků z doby, kdy ještě sloužil v armádě.

Skutečnost, že se snažil psát už během let, které strávil jako důstojník v armádě, ačkoli to bylo pouze ve formě jeho poznámek, svědčí o jeho možných ambicích, vydat v budoucnu knihu, nebo přinejmenším přispívat do nějakých novin.

Začátky jeho novinářské kariéry nebyly vůbec jednoduché. Hořica se však pro psaní nadchl, a proto se roku 1886 rozhodl jít své kariéře naproti. Přestěhoval se s rodinou do Plzně, kde začal přispívat do Plzeňských listů a začal samostatně vydávat časopisy „*Český západ*“ a „*Na stráži*“. V Plzni ale těžce hledal pro své časopisy čtenáře. Nezaujaly ničím novým, zajímavým. Nejdříve na vydávání časopisů padlo celé manželčino věno, situace se ale stále zhoršovala a zanedlouho vězel Hořica až po krk v dluhích.⁸⁰

Víme, že Hořica měl dluhy už dříve. Svému bývalému zaměstnavateli a příteli Edvardu Valečkovi dlužil peníze již od roku 1884 a dlouhou dobu nejevil žádný zájem na jejich splacení. V dopise z počátku roku 1885 mu Hořica napsal: „*V posledním dopise Vaším, apostrofoval jste mne vážený pane, jsem – li ještě mužem abych zaplatil. Je to kruté pro mne, když podobným způsobem musím viděti, kterak moji věřitelé dluhy*

---

⁸⁰ Národní listy, 4. 4. 1902, roč. 42, čís. 92, str. 1 - 3.

vymáhají. *U Vás není ten mužem, jenž pro neutěšené poměry není s to dluhy své zaplatiti. Kdybyste mne za řádného muže cenil, věděl byste též, jak mne každý krejcar, který jsem dlužen, nesnesitelně pálí, žel bohu, že Vám to dokázati nemohu, neb nemám peněz.*⁸¹ Pomoci se dočkal od své manželky, která se v roce 1889 rozhodla odjet do Prahy a snažila se nastartovat svou divadelní kariéru, což se jí nakonec také podařilo.⁸² Samotného Hořicu ani na chvíli nenapadlo, aby svého zaměstnání zanechal a hledal si jinou práci. Právě naopak. Psal ještě víc než kdy předtím, začal přispívat do Moravských listů a již zmíněného roku 1889 se společně s manželkou a jediným dítětem, dcerou Marií, přestěhoval do Prahy, kde začal přispívat do Národních listů.⁸³ Rodina bydlela v domě na Tylově náměstí na Praze 2⁸⁴ a konečně se jí po několika letech bídy a problémů začalo alespoň trochu dařit.

To ovšem neznamenalo, že by měla rodina peněz nazbyt. Ačkoli Marie Laudová – Hořicová se v divadle pravidelně prosazovala do hlavních rolí a byla to zřejmě ona, kdo táhl rodinný rozpočet, Ignát Hořica měl s prosazením se v Národních listech velké problémy. O Hořicových problémech v novinách se dozvídáme z jeho korespondence se Svatoplukem Čechem⁸⁵ z let 1890 – 1893.

Hořica se Národním listů těžko přizpůsoboval a jeho články či fejetony z počátku nevycházely moc často. Několikrát se také stalo, že je musel celé přepracovávat, aby pak mohly jít do tisku. Peněz rodina stále neměla mnoho, proto když roku 1890 zasílal Čechovi jeden z přepracovaných článků, postěžoval si: „*Jelikož nyní žiju od ruky a v Národních už deset neděl jsem nic neměl, vznáším k Vaší slovůtnosti uctivou prosbu, abyste ráčil to dáti co možná brzo do tisku.*“⁸⁶ Problém s otisknutím jeho článků se nezlepšil ani do konce roku. Pokud článek nevyšel, žádal jej Hořica zpátky a zkoušel ho udat v nějakých jiných novinách nebo časopisech. „*Poněvadž žiju,*

---

⁸¹ LA PNP Valeček, Kor. vl. přij. – Ignát Hořica, č. inv. 161 – 163, počátek 1885 ze Slaného.

⁸² Viz. kapitola 4. Marie Laudová – Hořicová.

⁸³ Autorský a redakční kolektiv, *Lexikon české literatury – Osobnosti, díla, instituce 2 H - L*, ACADEMIA, Praha 1993, str. 283 – 284.

⁸⁴ LA PNP Čech, Kor. vl. přij. – Ignát Hořica, uložení 12/F/28, č.přír. 1/38, 1893 v Praze.

⁸⁵ Svatopluk Čech (1846 – 1908) byl český básník, prozaik, novinář a cestovatel. Působil jako redaktor Lumíru a Národních listů. Psal především eposy, satiry, romány, povídky a fejetony. Svými výlety pana Broučka se stal jedním z průkopníků science fiction v české literatuře. Je po něm pojmenován Čechův most v Praze.

⁸⁶ LA PNP Čech, Kor. vl. přij. – Ignát Hořica, uložení 12/F/28, 13. 2. 1890 v Praze.

*jak se říká z ruky do huby, není mi lhostejno, zůstane – li mi něco ležet a prosím Vás o navrácení této práce. Do nedělní přílohy Národních nehodlám to dát, poněvadž honorář v tomto případě bývá jako skromná almužna.*⁸⁷ Mezi roky 1891 a 1893 se Hořicova pozice v Národních listech změnila. Už neměl problém s tím, že by jeho články nechtěli otisknout, ale za to si neustále stěžoval na nízkou apanáž a chtěl za své články více peněz. V březnu roku 1893 označil svůj plat za „žebráckou almužnu“ a chtěl o jeho zvýšení jednat přímo se zakladatelem Národních listů Juliem Grégrem, jinak hrozil, že už další článek nenapiše.⁸⁸ Situace se ale nezměnila, a když o měsíc později dostal za dva fejetony zapláceno pouze sedm korun, znovu si stěžoval: „*To už přec znamená brát žebrákovi mošnu. Ale i ten žebrák by se mohl bránit, kdežto český spisovatel se ochrany nedovolá. Jiných prací dodávati nemíním. Zdarma to dělat nemohu a almužnu za práci přijímati nehodlám.*“⁸⁹ Se svým odchodem to ale zřejmě příliš vážně nemyslel a pouze jím vyhrožoval. Nakonec přispíval do Národních listů s občasnými přestávkami až do své smrti v roce 1902.

Na počátku 90. let využil Hořica svých bohatých jazykových znalostí a kromě psaní začal také překládat knihy do češtiny. Překládání mu nečinilo žádné problémy a byla to pro něj stálá a snadná forma přivýdělku. Překládal hlavně z francouzštiny nebo z chorvatštiny. Mezi nejznámější díla, která Ignát Hořica přeložil, patří například „*Doktor Pascal*“ od Emila Zoly, „*Rodinné tajemství*“ od Eugena Kumičiče nebo „*Polopanny*“ od Marcela Prévosta.⁹⁰

5.2 Ignát Hořica novinář

Jak již bylo zmíněno, Hořica začínal svou kariéru novináře v časopisech „*Svobodný občan*“, „*Na stráži*“ a „*Český západ*“. Tyto týdeníky si byly kromě faktu, že nebyly úspěšné, v mnohém podobné. Zabývaly se hlavně událostmi z daného regionu, ačkoli hlavní článek se většinou týkal politického dění v Rakousku–Uhersku.

---

⁸⁷ LA PNP Čech, Kor. vl. přij. – Ignát Hořica, uložení 12/F/28, 4. 12. 1890 v Praze.

⁸⁸ LA PNP Čech, Kor. vl. přij. – Ignát Hořica, uložení 12/F/28, 9. 3. 1893 v Praze.

⁸⁹ LA PNP Čech, Kor. vl. přij. – Ignát Hořica, uložení 12/F/28, 29. 4. 1893 v Praze.

⁹⁰ Autorský a redakční kolektiv, *Lexikon české literatury – Osobnosti, díla, instituce 2 H - L*, ACADEMIA, Praha 1993, str. 283 – 284.

V důsledku jisté nerozvážnosti a nezkušenosti a možná až přílišné horlivosti dopisovatelů a také samotného Hořici se několikrát stalo, že bylo některé číslo časopisu zakázáno a zabaveno. Jako tomu bylo např. v dubnu 1885, kdy se časopis podle výroku soudu snažil „*popudit k nenávisti k sněmovně poslanců v říšské radě*“, všechny výtisky daného čísla musely být zabaveny a v dalším čísle vyšla na titulní straně omluva redakce. Ačkoli byl Hořica odpovědným redaktorem, byl pro představitele soudů a politické scény absolutně nedůležitý, což dokazuje i fakt, že ho v dopise zemského trestního soudu oslovují špatným jménem „*Hynek Hořica*“.⁹¹

Co se týká Hořicových článků z výše uvedených časopisů, jednalo se především o fejetony a zprávy ze zasedání říšské rady. Fejetony se většinou týkaly jeho působení v armádě, nebo to byly krátké příběhy založené na pozorování obyvatel Prahy. Časopisy si nezískaly mnoho věrných čtenářů a brzy se staly nevýdělečnými.⁹²

Hořica byl od roku 1889 členem redakce „*Národních listů*“, do kterých přispíval četnými fejetony, úvahami a referáty. Stal se také dopisovatelem *Národních listů* ze slezského sněmu. Psal také do dalších novin a časopisů. Spolupracoval například s časopisy „*Osvěta*“ a „*Vyšehrad*“ nebo s „*Vojenskými listy*“. Hořica do těchto titulů nepřispíval pravidelně. Spolupráce většinou fungovala tím způsobem, že pokud mu například v *Národních listech* napsaný článek neotiskli, snažil se ho Hořica udat do nějakého jiného listu, aby za článek získal alespoň nějaký výdělek.

V devadesátých letech začal Ignát Hořica redigovat časopisy „*Hostimil*“ a „*Zprávy vývozní*“. Úspěšný byl zejména v odborném týdeníku „*Hostimil*“, který byl určen provozovatelům všech živností hostinských, ale také hotelovým a lázeňským podnikům. Působil v něm od roku 1893 a svými články list značně pozvedl a přispěl i k jeho rozšíření a větší popularitě.⁹³

Jako novinář se zabýval především otázkami hospodářskými a národnostními. Zvláštní pozornost ve svých člancích věnoval obyvatelům Slezska. Šířil zprávy o tamějších poměrech a líčil situaci Čechů slezských i hornomoravských. Zastával se také

---

⁹¹ Svobodný občan, 18. 4. 1885, roč. 14, čís. 16, str. 1.

⁹² BOR Jan Jaroslav, *Marie Laudová*, Praha 1913, str. 22 – 25.

⁹³ Autorský a redakční kolektiv, *Lexikon české literatury – Osobnosti, díla, instituce 2 H - L*, ACADEMIA, Praha 1993, str. 283 – 284.

práv obyvatel Černé Hory a Čechů žijících ve Vídni. Velké množství jeho článků se týká také vzpomínek na službu v rakouské armádě.⁹⁴

Naprostá většina Hořicových článků, ať už se jedná o jeho povídky, nebo cestopisné fejetony, se později objevila v některé z jeho knih. Téměř všechny Hořicovy knihy tvoří články, které se předtím objevily v některých novinách. Rozdíl je v tom, že v knihách jsou tyto články pohromadě a jsou uspořádány podle jednotlivých témat.

5.3 Jubilejní výstava v roce 1891

Roku 1891 se v Praze konala Jubilejní zemská výstava. Tato hospodářská, kulturní a společenská událost byla uspořádána na oslavu jubilea první průmyslové výstavy, konané v Praze o sto let dříve. Snahy o uspořádání přehlídky započaly roku 1885, kdy se v Budapešti konala uherská všeobecná výstava, která mezi Čechy vzbudila velký zájem. Původním záměrem bylo uspořádat všeobecnou zemskou výstavu. Kvůli bojkotu německých podnikatelů se nakonec akce stala přehlídkou rozvoje a vyspělosti českého průmyslu a české podnikavosti.⁹⁵

Nejdříve se muselo najít místo, na kterém by bylo vhodné výstavu uspořádat. Nakonec byla vybrána Královská obora, ve které měl vzniknout rozsáhlý areál, v čele s průmyslovým palácem. Výstaviště se nakonec stihlo postavit během pouhých dvou let, ačkoli stavbu samotnou od začátku provázely problémy.⁹⁶ Výstava byla zahájena 15. května 1891 a do Prahy se na ní sjeli ministři, nejvýznamnější obchodníci a politikové a dorazil také císař František Josef I. Výstava byla ukončena v říjnu téhož roku a celkem se jí zúčastnilo přes dva a půl milionů návštěvníků. Výrazným způsobem posílila sebevědomí českého národa a zbavila ho nedůvěry ve vlastní schopnosti a síly.

Veškerou organizační a pracovní činnost na výstavě řídil výkonný výbor, který výstavu reprezentoval vůči úřadům a jiným osobám. Předsedou tohoto výboru byl Karel

---

⁹⁴ Národní listy, 4. 4. 1902, roč. 42, čís. 92, str. 1 - 3.

⁹⁵ HLAVAČKA, Milan, *Jubilejní výstava 1891*, Praha 1991, str. 5 – 7.

⁹⁶ Například v roce 1890 se více jak polovina stavby ocitla pod vodou kvůli povodním, které Prahu zasáhly. Na nějaký čas byly všechny stavební práce přerušeny. Byl také problém se získáním peněz na stavbu.

Max hrabě Zedwitz.⁹⁷ V průběhu výstavy se výbor pracovně sešel 158 krát a vyřídil přes 21 tisíc žádostí a stížností.⁹⁸

Roku 1891 se Ignát Hořica stal členem redakčního výboru a také vedoucím žurnalistické kanceláře Jubilejní výstavy.⁹⁹ Činnost redakčního výboru byla velmi rozsáhlá. Měl dozor nad novinářskou kanceláří výstavy a zajišťoval všeobecné povědomí o výstavě pomocí novin a jiných sdělovacích prostředků. Pro cizojazyčné noviny byl zřízen zvláštní výbor zpravodajský. Jeho činnost byla také velmi důležitá, poněvadž odpůrci výstavy vynaložili velké úsilí, aby do novin ostatních evropských států žádné zprávy o výstavě nepronikly. Činnost zpravodajského výboru však byla úspěšná, a proto se výstava dočkala i bohaté návštěvy ze zahraničí. Někteří členové redakčního výboru pracovali také v nově zřízené katalogové redakci, kterou vedl Dr. Josef Fořt.¹⁰⁰ Jeho cílem bylo zajistit, aby výstavní katalog vyšel již při zahájení výstavy, což se nakonec podařilo.¹⁰¹

Během výstavy vydal redakční výbor rozsáhlou třídílnou odbornou publikaci „*Sto let práce: Zpráva o všeobecné zemské výstavě v Praze*“, na které se Hořica spolu se svými kolegy z žurnalistické kanceláře výraznou měrou podílel. V prvním díle rekapitulují autoři předchozí výstavy konané v Českém království, přitom je důkladně rozebírají a hodnotí. Dále popisují průběh příprav na Jubilejní výstavu od výstavby až po zahájení. Detailně čtenářům představují vnitřní organizaci a samotné řízení výstavy. Kniha je doplněna o spoustu zajímavých ilustrací jednotlivých budov, pavilonů, pohledů nebo podobizen. Ve druhém díle je detailně popisován průběh výstavy, včetně doprovodných akcí, jako byl například všesokolský slet, různé slavnosti a sjezdy, nebo také návštěva výstavy císařem Františkem Josefem I. Dále zde nacházíme kompletní

---

⁹⁷ Hrabě Karl Max Zedwitz (1844 – 1908) byl český šlechtic a politik, poslanec Českého zemského sněmu a Říšské rady. Byl jedním z hlavních pořadatelů Jubilejní výstavy v roce 1891 a organizátor konzervativního agrárního hnutí.

⁹⁸ Výkonný výbor zemské jubilejní výstavy, *Sto let práce: Zpráva o všeobecné zemské výstavě v Praze*, Praha 1891, str. 66.

⁹⁹ Autorský a redakční kolektiv, *Lexikon české literatury – Osobnosti, díla, instituce 2 H - L*, ACADEMIA, Praha 1993, str. 283 – 284.

¹⁰⁰ Josef Fořt (1850 – 1929) byl český novinář a mladočeský politik. V letech 1906 – 1907 byl ministrem obchodu Předlitavska.

¹⁰¹ Výkonný výbor zemské jubilejní výstavy, *Sto let práce: Zpráva o všeobecné zemské výstavě v Praze*, Praha 1891, str. 66.

finanční zprávu výstavy a výsledky práce poroty. Poslední díl knihy nám přináší závěrečný přehled všech odvětví a nových poznatků z nich, kulturní význam, výsledky a závěrečné hodnocení výstavy.¹⁰²

Hořica si své práce v žurnalistické kanceláři Jubilejní zemské výstavy velice vážil. Pomohla mu prorazit jako novináři, zviditelnil své jméno. Získal také množství užitečných zkušeností. Velikým kladem této práce také bylo, že se setkával a zároveň také seznamoval s významnými osobnostmi té doby. Ať už se jednalo o obchodníky, politiky nebo spisovatele. Velice důležité bylo pro Hořicu seznámení se s předsedou redakčního výboru Janem Ottou¹⁰³, v jehož nakladatelství vyšlo Hořicovi v budoucnu několik knih.

5.4 Ignát Hořica spisovatel

5.4.1 Věra Budinská: kus našeho života

Jediným románem Ignáta Hořici se stala v roce 1901 vydaná kniha „*Věra Budinská: kus našeho života*“. Hořica nikdy k románům netíhl a neprojevoval žádné ambice je psát. Proto všechny překvapilo, když se jeden rozhodl vydat a ještě ke všemu dívčí. Ve srovnání s jeho ostatní tvorbou tento román nezapadá do žádného okruhu jeho děl, ani si není s ničím podobný. Možná jen s některými z povídek z díla „*Z lidské bídy*“. O svém záměru napsat román se roku 1899 svěřil svému příteli z Národních listů Svatopluku Čechovi: „*Když zasedá říšská rada, jsem ve Vídni a nemám času, abych něco napsal. Nyní, když jsem doma, rád bych vhodné doby využítkoval a napsal román.*“¹⁰⁴ Možným důvodem pro napsání románu mohla být jeho snaha zaujmout jinou část společnosti a rozšířit tak počet svých čtenářů.

Titulní postavou románu je mladá vychovatelka Věra Budinská, která je zaměstnána v rodině advokáta. Na počátku knihy autor představuje rodinu

---

¹⁰² Výkonný výbor zemské jubilejní výstavy, *Sto let práce: Zpráva o všeobecné zemské výstavě v Praze*, Praha 1891.

¹⁰³ Jan Otto (1841 – 1916) byl český knihkupec a nakladatel, vydavatel největší české tištěné encyklopedie *Ottova slovníku naučného*. Roku 1891 dostal od císaře Františka Josefa I. vyznamenání, rytíř rádu Františka Josefa, za svou účast a práci na zemské jubilejní výstavě.

¹⁰⁴ PNP Čech, Kor. vl. přij. – Ignát Hořica, uložení 12/F/28, č.přír. 1/38, 7. 5. 1899 v Praze.

Borovanských, oba manžele, služku a vychovatelku. Naznačuje služčin negativní vztah k vychovatelce. Nemá ji ráda jako osobnost a ještě na ni žárí, jelikož nikdy nebude dosahovat jejích kvalit. Čtenář se dovídá i o pánových sympatiích k vychovatelce a o paniččině známosti s doktorem Bradou. Úvodní scéna působí přirozeně a vitálně, ale následující text, v němž je vychovatelka představena jako bytost, která oplývá všemi ctnostmi, již takovou úroveň nemá. Hned na začátku knihy seznamuje Hořica stručnou formou s původem a dosavadními životními osudy advokáta Borovanského.

Postupně se v díle objevují další postavy a my zjišťujeme, že Věra Budinská je titulní postavou nikoli proto, že by ovlivňovala události svou záměrnou aktivitou, nýbrž proto, že je osobností, která výrazně převyšuje své okolí a přitahuje se k ní veškerá pozornost. Její vynikající vlastnosti jsou ve zdánlivém rozporu s jejím původem. Je sice nemanželským dítětem, ale její rodiče jsou vynikající lidé, takže se jí dostalo nejen toho nejlepšího vzdělání, jaké jí byli schopni zajistit, ale především kvalitní výchovy a láskyplného rodinného zázemí. Zde Hořica připomíná společenské pokrytectví, které automaticky odsoudí nemanželský vztah a z něho vzešlé potomstvo, bez ohledu na konkrétní situaci.

Jak již bylo řečeno, autor vnímá rodinné prostředí jako nejdůležitějšího činitele pro vývoj klíčových rysů osobnosti. To je zřejmé i na ztvárnění minulosti advokáta Borovanského, muže nepřevyšujícího ostatní nadáním, ale vychovaného k práci a sebekázni. Advokát si zároveň uvědomuje i svou ovlivnitelnost nejen směrem pozitivním, ale i opačným. Protikladem vychovatelky Budinské je advokátova manželka, paní Borovanská. Z pohledné a mladé dívky se stala bohatou paničkou. Nejeví zájem o domácnost, kulturu, dokonce ani o děti. Z její letargie ji nedávno vytrhl doktor Brada. Vypočítavý floutek, jehož i po třicítce žíví jeho rodiče, jenž se nechává zvát do salonů, prázdnými řečmi o otroctví žen a nutnosti emancipace balamutí své posluchačky a především od nich vybírá peníze na založení ženského časopisu. V paní Borovanské svými řečmi vyvolává pocit nespokojenosti s tím, jak dosud žije. Vzbuzuje v ní pocit, že by měla svůj život změnit, osvobodit se z otroctví manželství. Nechybí mnoho, aby mu podlehla.

Hořica propojil v tomto společenském románu postavy do logických příbuzenských a přátelských vztahů, ale příliš se nezabýval hlubším prokreslením jejich

charakteru. Popisuje je převážně přímo, buď prostřednictvím vypravěče, nebo druhých postav, ale žádná z jednajících osob není prokreslena důkladně. Tak, aby se s ní čtenář mohl ztotožnit či ji naopak odmítnout. To by bylo ještě možná pochopitelné u vedlejších nebo pouze epizodních postav. Pokud je tomu ale tak v celém díle, vypovídá to zřejmě o tom, že autor si neklade ani tak cíle umělecké, ale spíše se snaží mezi čtenáři přijatelným způsobem šířit myšlenky, které pokládá za správné. To je zřejmé například i na srovnání domácnosti Budinských a Borovanských. „*Mihl se mu v myslí obraz domácnosti, v níž Věra vyrostla, a při tom prokmital stále obraz vlastní jeho domácnosti. Tam dva lidé, kteří tělem a duší k sobě přilnuli ve svazek nezrušitelný, obsahem čistý a ušlechtilý, platnými řády za neřest prohlášený, a tuto svazek platnými řády posvěcený, obsahem svým hnusný a neřestný. Tam duševně i hmotně těžce strádající matka, která nemanželské dítě své ošetřuje krví srdce svého a tuto matka, již děti nudí, která by sis s nimi jenom tak někdy z vrtochu, zahrála jako s hračkami.*“¹⁰⁵

Děj románu není příliš rozvinutý. K posunu dochází nikoliv prostřednictvím jednání postav, ale hlavně v dialozích. V knize najdeme několik paralelně probíhajících motivů, nelze říci dějových linií. Je to například odhalení Věřina původu rodině zaměstnavatele, již zmíněný připravovaný útěk paní Borovanské z manželského svazku za svobodou, náhle se vynořivší milostný cit Bezdružického, rovněž vynikající osobnosti, k Věře. Nejsilnějším momentem je odhalení, z jaké rodiny vychovatelka pochází. Ovšem jak silným, nedokáže už zřejmě současný čtenář posoudit. Věra, jak již bylo zmíněno, do děje vlastně nijak aktivně nezasahuje a představuje spíše mravní ideál, ke kterému je možno zbožně vzhlížet.

Děj postupuje jakoby samospádem, žádné nečekané překážky se neobjevují a tak může kniha skončit happy–endem. Věra se šťastně vdá, paní Borovanská zůstává u manžela, stará se o děti a snaží se napodobovat Věru. Šťastně končí i vztahy vedlejších postav. Jediné, co chybí, je polepšení doktora Brady.

---

¹⁰⁵ HOŘICA, Ignát, *Věra Budinská. Kus našeho života*, Plzeň 1913, str. 45.

5.4.2 Na Černé Hoře

Během let, která Hořica strávil jako důstojník rakouské armády v Bosně, si tamní krajinu i obyvatele velice oblíbil a několikrát se tam poté vrátil. Tak tomu bylo i v roce 1890, kdy se společně s několika svými přáteli vydal na cestu do Černé Hory. Z plánů byl nadšen a velice se těšil, až zjistí, co všechno se od jeho poslední návštěvy změnilo.¹⁰⁶

Černá Hora byla pro Ignáta Hořicu stejně jako pro Josefa Holečka¹⁰⁷ místem, kde se ještě udržely původní nezkažené vztahy patriarchální společnosti. Kniha je napsaná ve formě vyprávění. Text je zčásti cestopisem, má však i prvky reportážní. Je zde výrazná snaha postavit tamější poměry do kontrastu s poměry v Rakousku–Uhersku, přičemž srovnání vyznívá naprosto jednoznačně ve prospěch Černé Hory.

Autor obdivně popisuje místní obyvatele jako lidi statečné, srdečné a ušlechtilé. Zmiňuje jejich odvahu, s níž v minulosti hájili svou zem a odhodlání bojovat i nyní: „*Černohorec není vojákem v našem smyslu, jehož si bez kasáren, uniformy a nucené kázně nedovedeme ani představit, nýbrž bojovníkem za krst časni a slobodu zlatnu*“.¹⁰⁸ Zdůrazňuje mravnost, úctu k zákonům, které vznikaly z přirozené potřeby a v souladu s mravním cítěním lidí, jež se jim proto ochotně podřizují.

Hořica si všímal i postavení ženy ve společnosti, jeho pohled je ale poněkud rozporný. Na jedné straně hovoří o tom, že v této společnosti žena není téměř ani vnímána jako člověk, její povinností je hlavně těžká fyzická práce, a proto ženy velmi rychle stárnou. Sami Černohorci říkají: „*Lidé jsou na Černé Hoře pouze mužové, že se k lidem nepočítají, jsou pouze ženami*“.¹⁰⁹ Současně však přisuzuje ženě významný úkol ve výchově mladé generace. V místech, kde chybí školy, jsou děti vychovávány doma pro život, který je čeká. Právě ženy – matky vštěpují svým synům odvahu, čestnost,

---

¹⁰⁶ HOŘICA, Ignát, *Na Černé Hoře*, Nákladem J. Otty, Praha 1891, str. 3.

¹⁰⁷ Josef Holeček (1853 – 1929) byl český spisovatel, představitel ruralismu, realismu a tzv. venkovské prózy. Dále působil jako novinář a překladatel jihoslovanské, finské a bulharské poezie. Zabýval se soudobým životem a historií slovanských národů. Od roku 1875 byl dopisovatelem Národních listů ve válce na Balkáně. Jeden čas také vydával Slované listy.

¹⁰⁸ HOŘICA, Ignát, *Na Černé Hoře*, Nákladem J. Otty, Praha 1891, str. 9.

¹⁰⁹ Tamtéž, str. 4.

hrdost a spíš se smíří s jejich smrtí než s morálním pokleskem. Synové jim projevují hlubokou úctu.

Autor nastavuje zrcadlo domácím poměrům v Rakousku-Uhersku. Kritizuje malost, lhostejnost k národu, ale také nezdvořilé vyjadřování: „*U nás čím větší nezdvořák, tím větší demokrat*“ *Tam jasné, u nás zvrácené pojmy. Tam kulturní nedostatky, u nás samá kultura.*¹¹⁰ Jako rušivý element na Černé Hoře vidí přistěhovalce, uvádí příklad rakouských hostinských, kteří vnášejí do doposud morálně čistého prostředí pochybné způsoby moderního světa.

Hořica byl okouzlen krásou krajiny, zvláště velký dojem v něm zanechaly především majestátní horské vrcholy, o kterých se v knize několikrát zmiňuje. Rovněž si všímá, že již na přelomu 19. a 20. století je příroda lidmi značně poškozována, původní lesy jsou bezuzdně káceny a půda podléhá erozi.

Autor si všímá také velké chudoby, bídy a zaostalosti obyvatel, která v tomto případě souvisí s nedostatkem přírodních zdrojů, a také s tím, že obyvatelé nedokážou hospodařit tak, aby dostupné zdroje, především vodu a půdu, využívali způsobem, kterým by si zajistili maximální prospěch, ale zároveň by nedošlo k devastaci přírody.

5.4.3 Z lidské bídy

Tato Hořicova kniha vydaná v roce 1896, bývá označována jako soubor povídek, přestože ne všechny texty povídkami opravdu jsou. Především úvodní a závěrečný text se od ostatních podstatně odlišují. Společným motivem všech děl není ani tak bída hmotná, i když i ta bývá ve většině povídek v nějaké formě přítomna. Hlavními postavami jsou často lidé v jistém smyslu nekonformní, kteří tak zcela nechápou společnost, v níž žijí, a také jí nejsou dostatečně přijímáni a nedokážou se do ní pořádně začlenit.

Krátká povídka „*Utopenec*“ je smutným příběhem mladíka, který podlehl myšlenkám o nutnosti změnit společenské uspořádání. Aby mohl finančně podpořit anarchistickou organizaci, do níž vstoupil, rozhodne se okrást svého zaměstnavatele.

---

¹¹⁰ Tamtéž, str. 53 – 54.

Podstatné je, že peníze nebere pro vlastní obohacení, je skromný a na to, co potřebuje, si dokáže sám vydělat. Krade proto, aby přispěl na realizaci ideálů, ve které věřil. Dostává se tak do konfliktu s morálkou, která mu byla už od dětství vštěpována. V myšlenkách k němu promlouvá hlas jeho matky: „*Synečku, Jozítku, jen buď hodnej. Kdybys mi umřel, tak bych tě oplakala, ale kdybys se spustil Pána Boha, tak se utopím!*“¹¹¹ Výčitky svědomí přehlušuje ujišťováním, že nový společenský řád už je vlastně na dosah ruky a v něm již peněz nebude třeba. Šokem je pro něj zjištění, že ani jeho přítel, který na schůzkách dokáže plamenně kázat například o tom, že manželství je zastaralá instituce a je třeba je zrušit a děti vychovávat ve speciálních k tomu určených zařízeních, ve vlastním životě tyto představy naprosto nemíní realizovat a úplně samozřejmě předpokládá, že se jednoho dne ožení a založí rodinu. Nešťastník si uvědomuje, že ani v přítelových očích není bojovníkem za lepší budoucnost, nýbrž zlodějem. Jediným řešením je pro něj skok do Vltavy. Autor v povídce dvakrát opakuje motiv kočky. Poprvé ji představuje z hlediska společenských norem, jako nepřijatelnou volnou lásku, v závěru se objevuje mrtvá kočka, jejíž tělo nese proud k utopenci, v očích přihlížejících znesvěcuje tragický okamžik a je odstrčena, ať pluje dál proti proudu.

Jak již bylo řečeno, ne všechny texty mají vyloženě povídkový charakter. Například úvodní práce „*Z našeho městečka*“ začíná poměrně stručným líčením osudů starého Jablečáka. Vstupujeme přímo doprostřed děje, kdy je Jablečák již na konci svých sil. Přestože se jedná zřejmě o schopného a pracovitého člověka, kterému nechybí ani jistý rozhled, je ubíjen osudem v podobě příliš početné rodiny, kterou nemůže uživit. Pozornost autora se rychle přenáší na syna. Ten se zprvu jeví jako nepříliš nadaný chlapec a navíc poté, co se při neštěstí nadýchal jedovatých zplodin, je celkově neduživý. Právě časové rozpětí, jež dílo zabírá, je pro povídku netypické. Churavějící mladík je poslán k příbuzným do horského kraje, aby na zdravém vzduchu nabral sil. Zotaví se a s fyzickým zdravím se, možná i pod vlivem moudrého strýce, probudí i chlapcův duch. Z mladého Jablečáka se stává samostatný, přemýšlivý a podnikavý muž. Autor se nevěnuje pouze hlavnímu hrdinovi, ale všímá si i problémů sociálních, jakými

---

¹¹¹ HOŘICA, Ignát, *Z lidské bídy*, Nákladem J. Otty, Praha 1896, str. 202.

jsou chudoba a s ní související alkoholismus, lhostejnost k vlastnímu osudu i k osudu dětí. Tyto motivy vnáší autor do díla prostřednictvím příbuzné rodiny, jejíž holčičku si k sobě mladý Jablečák se ženou berou, když nemají vlastní děti. V díle nacházíme na několika místech prvky naturalismu. Projevuje se ve snaze zachytit historii více generací jedné rodiny, která se opakuje i v dalších povídkách. Je možné, že se Hořica při psaní knihy nechal inspirovat Emilem Zolou¹¹². V roce 1893 totiž přeložil Zolovo dílo „*Doktor Pascal*“ do češtiny.

Když srovnáme tyto povídky s jediným Hořicovým románem „*Věra Budinská*“, narazíme na jeden nápadný rozdíl. V románu uzavírá autor postavy do úzkého prostoru, propojuje je přátelskými a příbuzenskými vztahy, ale v podstatě je izoluje od širší společnosti. Román se sice odehrává v konkrétních kulisách tehdejší Prahy, v prostředí střední třídy, ale do děje se nepromítají v podstatě žádné ohlasy toho, čím tehdejší společnost žila. Postavy neprocházejí výrazně kritickými životními situacemi, netrápí je existenční problémy. Naproti tomu postavy v povídkách se často dostávají do konfliktu se společností, řeší problémy, které hluboce ovlivňují jejich další život.

5.4.4 Povídky a fejetony

Do knihy autor zařadil texty různého charakteru. Můžeme říci, že jde o jakýsi průřez jeho tvorbou. Najdeme zde text, který je jmenuje „*Moravská Ostrava*“ a který bychom bez zaváhání zařadit do jeho knihy „*Pamatujme na Slezsko*“. Spisovatel zde podává historický exkurz do minulosti kraje, poukazuje na střídání českého a polského živlu, příchod Němců a jejich rostoucí vliv i spojení s Poláky proti Čechům.

Dále v knize nacházíme práci „*Ústav hraběte Pöttinga v Olomouci*“. Tato práce je napsána v souvislosti s otevřením ústavu pro výchovu českých dívek. Do knihy byl tento text zařazen zřejmě kvůli skutečnosti, že je v ní zaznamenáno i setkání autora s mecenášem Pöttingem. Staříčský, těžce nemocný hrabě zapůsobil na Hořicu nejen osobním kouzlem a samozřejmostí, s jakou se hlásí k češství, ale především tím, že jeho vztah k národu není pouze proklamativní, že je ochoten věnovat nemalou částku na

---

¹¹² Emil Zola (1840 – 1902) byl francouzský spisovatel a jeden z předních představitelů naturalismu.

podporu výchovy mladé české generace a navíc dokáže odolat snahám okolí přimět ho, aby prostředky věnoval na jiné účely, hlavně tedy ne k podpoře českých institucí. Autor si také všímá, že česká šlechta rozhodně není tak štedrá, pokud se jedná o podporu národních cílů. Hrabě Pötting a jeho ústav udělal na Hořicu opravdu velký dojem, jelikož Hořica do jeho ústavu nakonec poslal studovat svou dceru Marii.

O tom, že německou rozpínavost nevnímají negativně jen Češi, vypovídá autorův zážitek z holandského rychlovlaku. Těžko říci, zda se zde jedná o záznam skutečného setkání a pokud ano, zda proběhlo alespoň rámcově tak, jak je uvedeno. Spíš bych se přiklonila k názoru, že se jedná o fiktivní rozhovor, jenž má pouze vyburcovat českého čtenáře. Představa, že se Holanďan, který se po dvaceti letech na Borneu navrátil do vlasti a zajímá se o to, jak se snášejí Němci s Čechy, není nejpravděpodobnější. Obava z toho, že Němci malé Holandsko hospodářsky ovládnou a Holanďané „se stanou otroky“, protože už teď je Holandsko z hlediska Němců jen „porýnským přímořím“, je zahraniční alternativou toho společenského vývoje, před nímž se Hořica snaží Čechy varovat.

Výzvou k většímu národnímu uvědomění jsou i povídky „*Starý Beneš*“, odehrávající se z větší části v Itálii a „*Zdravé kořeny*“ situována do Bosny. V prvním případě se italský mladík tvrdě postaví proti tomu, aby za jeho sestrou chodil rakouský voják, a vyčte otci, že i on je „bývalý voják cizácké armády“. Stejně odmítnutí „kolaborace s okupanty“ prostřednictvím navázání případných příbuzenských vztahu nacházíme i ve *Zdravých kořenech*. Příkladem za všechny je řeč staré babky, která vyhání nápadníka své vnučky, vojáka rakouské armády, pryč z vesnice a co nejdál od její vnučky. „*Tu ho náš, národe, švábského chrta, chciplinu víry svaté, pravoslavné, který neví, jak by pokálel čest srbského rodu. To není sokol. To je kuna! Přišla nám zadávat holubici.*“¹¹³ Motiv hrdosti a rozhodnutí nezaprodat mladou generaci cizincům najdeme i v dalších povídkách vytěžených z pobytu v jihoevropských zemích. Také pohled prostého rolníka na českého poručíka rakouského vojska je zcela jednoznačný. Vytrvale ho označuje za „*Švába*“ a na poručíkovu námitku: „*Už jsem ti stokrát řekl, že nejsem Šváb. /.../ Jsme jedné krve, jednoho jazyka*“, odpovídá stručně: „*A co chceš*

---

¹¹³ HOŘICA, Ignát, *Povídky a fejetony*, Nákladem J. Otty, Praha 1901, str. 124.

v naší zemi?“¹¹⁴ Zcela jednoznačně o Hořicových názorech vypovídá už sám název zmíněné povídky.

Ideový náboj je snad nejméně patrný v povídce „Zbytečný“. Ztrátu zaměstnání, rozpad rodiny a nakonec sebevraždu úředníka Řediny sice zavinila štvavá novinová kampaň proti zaměstnávání Čechů v pohraničí, které slušný německý majitel továrny nedokázal odolat a propustil jej. Povídka však není postavena na konfliktu Čechů a Němců, nýbrž rozvíjí obrazy lidského soucitu a solidarity v postavách chudého zedníka Mihulky i jeho ženy. Děj se rozpadá na dvě části, jednu věnovanou Mihulkovi a druhou Ředinovi. Znáť Mihulkův životní příběh pro čtenáře není nezbytné. Oba jsou pracovití, svědomití, ale nevybojní, a to je činí životními outsidersy. Povídka začíná popisem nápadně pochmurné, špinavé ulice a bytu, v němž Mihulka žije, takže zpočátku očekáváme spíše příběh s dramatickým dějem. Drama se sice odehrává, ale převážně v myslích aktérů.

Za zmínku stojí také povídka „Z ovzduší vídeňského“, ve které se autor při své procházce jednou z „českých“ čtvrtí Vídně seznámí s babičkou, která je původem z Nového Bydžova, ale odešla sem za dcerou, která se do Vídně provdala. Byla tu celé tři roky, ale po smrti své dcery byla jejím manželem a jeho novou ženou, poněmčenou Češkou, vyhnána. V další části povídky si autor vyřizuje účty s Vídní. Komentuje počet českých obyvatel Vídně, přičemž zdůrazňuje roli českého dělnictva ve Vídni, bez kterého by byla bezradná. Stěžuje si také na neschopnost Čechů, kteří nedokážou zabránit odnárodnění dělníků „*Kdybychom dovedli české učně zachránit před odnárodněním, bylo by za dvacet let řemeslnictvo a živnostnictvo vídeňské většinou české!*“¹¹⁵

Knihy „Povídky a fejetony“ je, jak již bylo řečeno, sestavena z rozmanitých textů, ale všechny se nějakým způsobem dotýkají Hořicova snad lze říci životního tématu, nutnosti postavit se německému přílivu do Čech, uchovat si národní hrdost a být odhodlán pro národ něco vykonat, neboť jak říká starý Beneš „*Svoboda je tam, kde se lidé dovedou obětovat.*“

---

¹¹⁴ Tamtéž, str. 120.

¹¹⁵ Tamtéž, str.46.

5.4.5 Osoby a věci v Chorvatsku

Knih je souborem Hořicových článků o Chorvatsku, které byly původně publikovány v novinách. Cílem knihy je informovat české čtenáře o politické situaci v této zemi. Kniha začíná návratem do roku 1102, kdy poprvé došlo ke spojení Uherska a Chorvatska pod jedinou korunou. Posléze autor vysvětluje, že Chorvaté se po staletí trvajících stavu, kdy sice měli s Uhry společného krále, ale byly samostatnými státy, obávající se centralizace a germanizace z Vídně.

Dále autor vysvětluje politický systém Chorvatska, původ politických stran, charakterizuje jejich členskou základnu a obecné programové cíle. Velmi kriticky se vyjadřuje k osobě jednoho z vůdců Ante Starčeviče.¹¹⁶ Už v úvodu mu Hořica vyčítá, že není schopen vidět reálně politickou situaci, ulpívá pouze na svých představách velkého Chorvatska a svou nesnášenlivostí zabraňuje rozumné domluvě stran, které by mohly spolupracovat. Jeho velmi nevybíravá protisrbská rétorika žene Srby do náručí Maďarů. Jeho „*Bog i Hrvati*“ odmítá myšlenku spolupráce Slovanů, slovanské národy drobí a činí je zranitelnějšími.

Autorovým záměrem je podat objektivní informace, ale tím, že se o Starčevičovi vyjadřuje slovy „*otravuje veřejný život již čtvrt století*“ a označuje ho za bývalého „*Slovanožrouta*“, dává svůj postoj najevo celkem zřetelně. Nutno však uznat, že podle toho, co Hořica v knize uvádí, jsou Starčevičovi výroky na adresu ostatních Slovanů velmi nevybíravé.

Hořica považuje za velmi důležité, stanovit si v politice reálné cíle a využívat všech možností, které momentální politická situace nabízí. Proto odsuzuje Starčevičovo odmítnutí chorvatsko-uherského vyrovnání, které by mělo být základem, na němž je možno dál stavět.

Vyrovnáním se zabývá velmi podrobně, cituje smlouvy, na příkladech ukazuje, že stav věcí je pro Chorvatsko především finančně velmi nevýhodný. Ale přestože je smlouva nevýhodná, za současného stavu mají Chorvaté více práv než Češi, kterým

---

¹¹⁶ Ante Starčevič (1823 – 1896) byl chorvatský politik a spisovatel. Jeho činnost položila základy moderního chorvatského nacionalismu a Chorvaty je často označován jako „otec vlasti“.

podobná smlouva dosud chybí a bylo by podle Hořici velkou chybou, aby bylo vyrovnání zrušeno.

Hořica ukazuje, že Chorvaté sice mají určitá práva na papíře, například úřední jazyk chorvatštinu, skutečnost je však jiná. Z krátkých reportáží se dozvídáme, že na mnoha místech převažuje maďarština a němčina, zvláště mezi lidmi ze středních a vyšších vrstev. Podstatně závažnější je skutečnost, že současný bán neboli místokrál nevládne podle zákona, nýbrž zčásti naprosto svévolně, zčásti podle požadavků Pešti. Autor opět na příkladech dokumentuje, jak se bán bez jakýchkoli skrupulí zbavuje nepohodlných lidí a do důležitých funkcí dosazuje své favority.

Hořica popisuje pokusy o navázání spolupráce mezi dvěma politickými stranami, tzv. obzoraši a pravaši¹¹⁷, přičemž i přes ústupky prvních jmenovaných spolupráce nakonec zkrachuje na neschopnosti dohodnout se na společném jménu. Je možné, že autor popisem těchto ústupků a sporů mezi stranami míní jako varování před podobnou situací v české politice. Stejně tak směřuje nepochybně k Čechům i úvaha, že ze spojení obzorašů a pravašů by měl nejvíce potížit bán. Dostal by se totiž mezi mlýnské kameny sjednocené opozice na jedné straně a vládoucí Pešti na straně druhé, což by mohlo znamenat konec jeho vlády a příchod jiného člověka, disponujícího alespoň lepším charakterem.

Jak již bylo zmíněno, na několika místech nacházíme srovnání situace u nás a v Chorvatsku. To není ani na tak vysoké úrovni ekonomické ani nemá obyvatelstvo s dostatečným politickým uvědoměním, navíc velká část inteligence, např. úředníci či učitelé jsou ekonomicky závislí na bánovi. I to je důvod, proč si bán může dělat, co chce, a přestože zákony jsou pro Chorvaty příznivější, situace je horší než v našich zemích. Alespoň část Čechů jistě mělo potěšit tvrzení, že Mladočeši „*měli by si především a takřka výhradně svých věcí hleděti. Vůdčí úloha mezi Slovany rakouskými připadne Čechům sama sebou, tím dřív, čím dřívě svých cílů dosáhnou.*“¹¹⁸

---

¹¹⁷ Pravaši neboli „Strana práva“ jejímž hlavním ideologem a zakladatelem byl Ante Starčević. Strana se bála možné maďarizace země a prosazovala myšlenky chorvatského státního práva. Obzoraši neboli „Národní strana“. V jejím čele stál chorvatský teolog, vlastenec a politik Josip Juraj Strossmayer. Strana zastávala názor slovanské spolupráce.

¹¹⁸ HOŘICA, Ignát, *Osoby a věci v Chorvatsku*, Praha 1896, str. 52.

5.4.6 O poměrech Čechů a Němců

Tuto krátkou publikaci, celým názvem „*O poměrech Čechů a Němců v zemích českých i v Rakousku se zřetelem k událostem v roce 1897*“, vydal Ignát Hořica v roce 1898, v reakci na zamítnutí tzv. Badeniho jazykových nařízení.¹¹⁹ Hořica v knize dává volný průchod svým antipatiím k Němcům a nenechává na nich nit suchou. Ať už se jedná o problémy jazykové, politické, nebo hospodářské.

Hned v úvodu knihy upozorňuje autor na situaci v českém pohraničí. Tam se také odehrává většina česko-německých konfliktů. Ačkoli u německých dělníků je běžné, že odcházejí pracovat do zahraničí za lepšími penězi, čeští dělníci v těch německých nejsou vítáni, přestože důvod mají stejný. „*Matka Germanie s hrdostí na to pohlíží, že němečtí dělníci s úspěchem pracují v závodech anglických, belgických a francouzských. Ale zároveň nechce matka Germanie chápati, že německé závody v poněmčeném území v Čechách nemohou se obejít bez českého dělnictva.*“¹²⁰

Hořica také připomíná události z let minulých. Konkrétně z roku 1880 a 1890, kdy proběhla sčítání lidu, a Němci se dozvěděli, kolik lidí se přiznalo k české „obcovací řeči“. Výsledky byli Němci natolik rozčileni, že započali novou vlnu poněmčování. Založili tzv. „*Schulverein*“, což byly německé školy pro české děti. Češi na to však odpověděli založením obranného spolku „*Ústřední Matice česká*“, který zakládal školy české tam, kde to bylo potřeba.¹²¹

Poté se už autor dostává k roku 1897 a k problému Badeniho jazykových nařízení. Hořica obviňuje Němce, že zákon odmítli z vlastní vypočítavosti, jelikož si chtěli udržet své výsadní postavení a práva mezi ostatními národy Habsburské monarchie. „*Správa říše je německo-centralistická, služební řeč armády je německá, všechna vynikající místa jak u veškeré správy státní, tak ve vojště obsazena jsou německými straníky.*“¹²² Autor vše dokládá zajímavými statistikami a čísly. Dále

---

¹¹⁹ Badeniho jazyková nařízení byla snaha tehdejšího ministerského předsedy Kazimíra Badeniho o zrovnoprávnění češtiny s němčinou na úřadech. Německá část obyvatelstva se ale postavila ostře proti nim a zákon nakonec neprošel. Tato událost vedla k dalšímu zhoršení vztahů mezi Čechy a Němci.

¹²⁰ HOŘICA, Ignát, *O poměrech Čechů a Němců v zemích českých i v Rakousku se zřetelem k událostem v roce 1897*, Nákladem Edvarda Beauforta, Praha 1898, str. 5.

¹²¹ Tamtéž, str. 8.

¹²² Tamtéž, str. 15.

vysvětluje význam Badeniho jazykových nařízeních pro Čechy a také proč Němci dělali obstrukce.¹²³ Důvod viděl v jejich strachu ze spojení Čechů a Poláků, kvůli polskému původu hraběte Badeniho. Po obstrukcích v parlamentu spustili němečtí nacionalisté i násilné obstrukce ve městech. Čeští obyvatelé začali být v pohraničí hromadně propouštěni, z některých měst byli dokonce vyhnáni. V závěru knihy autor burcuje české obyvatelstvo, aby se nevzdávalo a zůstalo nadále silné a odolné proti německým snahám o zabránění českých zemí. *„Nám Čechům ovšem nezbývá než spoléhat jedině na sebe. Doba je vážná, se všech stran hrozí různá protiventství. Němci mají tisíce garancí své národní existence, my jedinou: sami sebe. A proto je nám zapotřebí síly a opatrnosti. Převrhne – li, nikdo nás z propasti nebude vytahovat. Marně dokazujeme, že Německo zabráním zemí českých dosáhne absolutní převahy v Evropě!*¹²⁴

6 Ignát Hořica, zastávce Slezska

6.1 Postavení Slezska na konci 19. Století

Slezsko je historické území, které se v současnosti rozkládá převážně v Polsku, Česku a z malé části také v Německu. Ve své bohaté historii patřilo území Slezska mnoha státům. V letech 1335 – 1742 bylo Slezsko součástí zemí Koruny české. V té době byla metropolí Slezska Vratislav. Po nástupu Marie Terezie na trůn proběhly mezi Rakouskem a Pruskem tři války o rakouské dědictví.¹²⁵ Roku 1742 byl uzavřen „Vratislavský mír“, který určoval, že Prusko získá většinu slezského území včetně Kladska. Pouze menší část Slezska, která byla neoficiálně označena jako Rakouské či České Slezsko zůstala s titulem vévodství součástí České koruny. Na získaném území

---

¹²³ Obstrukce je úmyslné a plánované jednání, které má za úkol narušit nebo znemožnit jednání parlamentu. Obvykle se provádí formou nekonečných proslovů, zdržováním, odchodem poslanců ze sněmovny. K obstrukcím dochází zejména při projednávání důležitých věcí, které druhá strana odmítá schválit.

¹²⁴ Tamtéž, str. 26 – 27.

¹²⁵ Jako války o rakouské dědictví se označují tři války v rozmezí mezi roky 1740 – 1748. Důvodem k jejich vypuknutí byl spor o nástupnictví na trůnu Habsburské monarchie mezi Marií Terezií a Pruskem, Bavorskem a Francií. Okolní státy odmítaly uznat Pragmatickou sankci, která Marii Terezií umožňovala právo na trůn. Dalším důvodem byly územní nároky pruského krále Friedricha II. ve Slezsku. Boje o Slezsko bývají nazývány jako slezské války.

Prusko vytvořilo tzv. Pruské Slezsko. Slezsko patřilo k nejvyspělejším a nejbohatším zemím Habsburské monarchie, proto Marie Terezie jeho ztrátu velmi těžce nesla.¹²⁶

Největším problémem Slezska bylo, že tam spolu pohromadě žilo více národností a to Češi, Poláci a Němci. Roku 1890 mělo Rakouské Slezsko 605 649 obyvatel. Z toho bylo 130 839 Čechů, 178 114 Poláků a 280 530 Němců. Na Opavsku žilo 56 942 a na Těšínsku 73 897 Čechů.¹²⁷ Češi byli ve Slezsku v menšině a čeština byla postupně vytlačována. Ve městech měli slovo hlavně Němci, na venkově měli převahu Poláci. Jediný okres, který byl zcela český, byl ten frýdecký. Ve všech ostatních okresech měli převahu Němci a Poláci.¹²⁸

České národní probuzení se ve Slezsku projevilo později než v Čechách a na Moravě. Opěrným bodem českého uvědomění se stala Opava. Hlavním problémem ve Slezsku však byl nedostatek české inteligence a kněžstva. Všichni kněží mluvili německy nebo polsky. O české kněžstvo zde byla nouze již od dob protireformace. Ve druhé polovině 19. Století byli v celém vratislavském biskupství pouze dva kněží na Frýdecku, kteří se vyznali ve spisovné češtině. Nedostatek českého kněžstva tak způsobil, že se začala používat spisovná polština. Češi se polštině přizpůsobit nechtěli, nakonec si ale zvykli, jelikož polština pro ně byla více snesitelná než němčina. Tím, že se podvolili polštině, oslabil se také odpor k němčině, která se začala také rozšiřovat.¹²⁹

V pruském Slezsku, které bylo od českých zemí úplně odtrženo, žila v roce 1890 pouhá dvě procenta Čechů. Čeština byla rovněž vytlačena spisovnou polštinou. Držela se pouze v krajích, které církevně náležely k Olomouci. Jediným veřejným projevem českého života byly potulující se herecké a loutkářské společnosti s českým divadlem.¹³⁰

V Opavě vznikla tiskárna, ve které bylo vydáno několik českých knížek, jako například „*Slabikář český*“, „*Kancionály*“, „*Náboženská cvičení*“ a řada menších spisů. V Kateřinkách u Opavy byla založena česká knihovna, kolem které se seskupilo několik

---

¹²⁶ ŽÁČEK, Rudolf, *Slezsko*, 1. vydání, Libri, ISBN: 80 – 7277 – 245 – 7, Praha 2005, str. 120 – 124.

¹²⁷ HOŘICA, Ignát, *Pamatujme na Slezsko*, Nákladem Edvarda Beauforta, Praha 1895, str. 79 – 80.

¹²⁸ Tamtéž, str. 79 – 80.

¹²⁹ VOCHALA, Joža, *Slezsko jako země česká*, vydání 2., Slezský odboj v Ostravě, Ostrava 1947, str. 86 – 87.

¹³⁰ Tamtéž.

vlastenců. Mezi nimi byl Vincenc Prasek¹³¹, který vydal „*Mluvnici českou pro Moravce Slezské*“ a také Cyprián Lelek¹³², který vydal „*Pravopis český pro slezské Moravce*“. Do Slezska začaly docházet i české noviny¹³³, čímž se Slezsko zapojilo do kulturního a literárního života českého národa. Těmito kroky byly položeny základy k prohlubování národního vědomí ve Slezsku.¹³⁴

6.2 Pamatujme na Slezsko

Hořica se na přelomu let 1893 a 1894 dostal do Slezska, kde pracoval jako zpravodaj Národních listů na zasedání zemského sněmu. Nikdy předtím ve Slezsku nebyl, pouze okrajově věděl, jak složitá národní situace tam je. Dva měsíce jsou ale dlouhá doba a Hořica se během nich dokázal zorientovat jak v národnostních, tak v hospodářských otázkách a došel k závěru, že: „*Slezsko je kout v naší české domácnosti, o nějž se ani hospodář ani hospodyně nestará.*“¹³⁵ Byl upřímně zděšen, když zjistil, jak to ve Slezsku chodí a jaké potíže tam zažívají slezští Češi.¹³⁶ Rozhodl se tedy, že zviditelní Slezsko v očích ostatních obyvatelů zemí Koruny české.¹³⁷

Po svém návratu do Prahy vydal Hořica v časopise „*Osvěta*“¹³⁸ všeobecné pojednání o věcech slezských a v Národních listech malé obrázky ze Slezska. V nich útočil především na Antonína Grudu¹³⁹ a Karla Findinského¹⁴⁰. Těm vyčítal, že staví své osobní zájmy nad zájmy Slezska, že církev a vlastenectví jim jsou pouhými prostředky k uspokojení jejich osobní ctižádosti. Zejména mu pak vadila jejich snaha o vytvoření katolicko–slezské strany na úkor jednotné strany české, která byla také pouze

---

¹³¹ Vincenc Prasek (1843 – 1912) byl slezský pedagog, jazykovědec, spisovatel, novinář a významný národní buditel. Přispíval do Opavského besedníka, Opavského týdeníku, Novin těšínských a byl v letech 1883 – 1895 prvním ředitelem českého gymnázia v Opavě.

¹³² Cyprián Lelek (1812 – 1883) byl katolický kněz a slezský národní buditel.

¹³³ Tylův posel, Květy, Včela, Pražské noviny.

¹³⁴ VOCHALA, Joža, *Slezsko jako země česká*, vydání 2., Slezský odboj v Ostravě, Ostrava 1947, str. 88 – 89.

¹³⁵ HOŘICA, Ignát, *Pamatujme na Slezsko*, Nákladem Edvarda Beauforta, Praha 1895, str. 1.

¹³⁶ Zájmy Čechů byly přehlíženy,

¹³⁷ HOŘICA, Ignát, *Pamatujme na Slezsko*, Nákladem Edvarda Beauforta, Praha 1895, str. 3.

¹³⁸ Český literární časopis, vydávaný mezi lety 1871 – 1921. Byl založen Václavem Vlčkem. Časopis se stal střediskem tzv. školy národní (Ruchovců), která oponovala Lumírovcům.

¹³⁹ Antonín Gruda (1844 – 1903) byl český katolický kněz, právník a národní buditel ve Slezsku.

¹⁴⁰ Karel Findinský (1833 – 1897) byl český římskokatolický kněz, generální vikář a historik farního kostela ve Frýdku.

katolická.¹⁴¹ Od Hořici bylo toto vyjádření možná až příliš kritické, obzvláště Antonín Gruda se za Slezsko aktivně bil. Podporoval především zakládání českých škol a usiloval o zrovnoprávnění češtiny v rakouském Slezsku ve školství a soudnictví.¹⁴²

Jeho práce se setkaly s vřelým přijetím od čtenářů, zejména ve Slezsku a na Moravě, a proto byl vyzván, aby některé své práce o Slezsku vydal jako knihu. Výsledkem byla tato krátká publikace Hořicových úvah a fejetonů, „*Pamatujme na Slezsko!*“, ve které se snaží přiblížit obyvatelům Čech život slezských Čechů.¹⁴³

V knize Hořica nekritizuje pouze Němce a Poláky, ale také samotné Čechy. Především si stěžuje na českou otupělost a netečnost vůči Slezsku. Podle Hořici se Češi, zejména pak Pražané, starají pouze o své vlastní problémy, které se jich přímo dotýkají a o ostatní problémy se nezajímají.

Hořica byl přesvědčen, že u slezských Čechů nikdy nevymizel jejich pocit příslušnosti k českému národu a vlastenectví. Zdůrazňuje důležitost Slezska pro spojení Čechů s ostatními Slovany. Upozorňuje také, kolik už původně slovanské půdy Němci zabrali. Němce považuje za nepřátele a stěžuje si: „*Jak hluboko už trčí německý klín v těle českém.*“¹⁴⁴

V knize najdeme historický exkurz do vývoje národnostních poměrů ve Slezsku, který začíná kmenem Holasoviců. Dějiny pojímá autor důsledně, jako boj Čechů s Němci, přičemž Němci jsou obvykle protežováni na úkor českého člověka. Nejdůkladněji se však Hořica věnoval současnosti, především situaci ve školství. Poukazuje na zákony a především na způsob jejich aplikace, nahrávající nejen rozšiřování němčiny jako jazyka, ale především „němčourství“, čímž míní odnárodňování původně českého obyvatelstva. Na číslech pak dokazuje neoprávněnost jazykové, politické a kulturní převahy, vzhledem k tomu, že ve Slezsku je 45% Němců.

Další část knihy je věnována významu českých katolických kněží, kteří ve Slezsku šířili českou literaturu a také tomu, že lidé v kostelech při mši slyší spisovnou češtinu a rozumějí ji, přestože mluví, jak oni říkají „po našemu“, tedy nářečím, které je

---

¹⁴¹ HOŘICA, Ignát, *Pamatujme na Slezsko*, Nákladem Edvarda Beauforta, Praha 1895, str. 5 – 6.

¹⁴² KNAPÍKOVÁ, Jaromíra, *Matice opavská: spolek, osobnosti a národní snahy ve Slezsku 1877 – 1948*, Opava 2007, str. 261

¹⁴³ HOŘICA, Ignát, *Pamatujme na Slezsko*, Nákladem Edvarda Beauforta, Praha 1895, str. 7.

¹⁴⁴ Tamtéž, str. 12.

leckdy bližší spíše polským dialektům. Přestože zdůrazňuje nutnost spojení s ostatními Slovy, upozorňuje na to, že ve Slezsku nedochází ke spolupráci Čechů a Poláků, jakožto dvou slovanských jazyků, nýbrž že se mnohdy spojují Poláci s Němci a společně vytlačují němčinu ze škol, kostelů, veřejného života a tím i z povědomí lidí a ironicky prohlašuje, že Češi vždy měli za úkol být tím moudřejším, který ustoupí.

Na závěr své úvahy o situaci ve Slezsku přiložil Hořica také svůj návrh na celkové zlepšení situace Slezska a jeho vazeb na české země. Navrhoval, aby byla ve Slezsku zřízena třicetičlenná národní rada, ve které by bylo po patnácti členech z Opavska a Těšínska. Ze svého středu by si zvolila devítičlenný národní výbor s plnou mocí. Národní rada se měla scházet čtyřikrát do roka, národní výbor jednou za měsíc. Národní rada by měla za úkol zorganizovat slezské Čechy a udržovat styky s Čechy a Moravou. Národní výbor měl být podle Hořici orgánem výkonným. Měl vytvořit tiskovou kancelář, která by alespoň dvakrát do měsíce podávala zprávy o tom, co se ve Slezsku děje.¹⁴⁵

6.3 Obrázky ze Slezska

V následujících letech se Hořica vypravoval do Slezska pravidelně. Jeho cílem bylo poznávat slezské Čechy a navazovat s nimi kontakty. Došel k názoru, že o utlačovaných Čechích ve Slezsku píše se sice dost, ale jeho články by jistě zaujaly více lidí, kdyby do nich vložil konkrétní příběhy osob a konkrétní situace, kterých byl on sám svědkem. Své zážitky, dojmy a postřehy z cest sepsal a v roce 1896 vyšla nákladem Slezské kroniky¹⁴⁶ publikace „*Obrázky ze Slezska*“.¹⁴⁷

Hořica cestoval vlakem podél hranice mezi rakouským a pruským Slezskem. Vyjel z Opavy a jel přes Hoštice, Kravaře, Zábřeh, Kožmice a Hlučín až k Ostravě do Svinova. Během cesty se snažil co nejvíce mluvit s Čechy, které po cestě potkal. Ať už

---

¹⁴⁵ Tamtéž, str. 47.

¹⁴⁶ Slezská kronika bylo vydavatelství založené roku 1891 v Opavě dalšími významnými českými buditeli ve Slezsku, Františkem Slámou a Františkem Stratilem. V nakladatelství vycházeli četné populárně naučné publikace a lidová četba.

¹⁴⁷ HOŘICA, Ignát, *Obrázky ze Slezska*, Nákladem Slezské kroniky, Opava 1896, str. 8 – 10.

ve vlaku, na polní cestě nebo ve vesnicích a městech. Nehleděl ani na stáří obyvatel. Mluvil jak s mladými, tak se staršími lidmi, dokonce i s dětmi.

Hořica nejprve z povzdálí zkoušel odpozorovat, kdo mluví česky nebo kdo má například v ruce českou knihu. Teprve potom zkusil navázat rozhovor. Nejsnadněji se dal do řeči zejména se staršími ženami, které mu během několika minut dokázaly vypovědět dějiny jejich vesnice za posledních třicet let. Mladší lidé se na něj dívali zprvu nedůvěřivě, ale pak se také rozpovídali. Největším jeho problémem bylo navázat konverzaci s dětmi, které se mu většinou podařilo pouze vyděsit. Pokud se mu ale poštěstilo a ony neutekly, musel jim stejně napřed dát nějaké peníze, aby s ním začaly mluvit.

Témata konverzací si byla většinou podobná. Hořicu zajímalo, zda Češi mluví česky pouze doma nebo třeba i v kostele anebo ve škole. Zda mají doma nějaké české knihy. Chtěl také vědět, proč si myslí, že čeština doposud odolala tlaku němčiny a hlavně na vesnicích se udržela. Na tuto otázku mu odpověděl jeden muž, kterého potkal, když si prohlížel náhrobky na hřbitově. Ten mu řekl: „*To dělají všecko ženské. U nás se ženy německy neučí, není proč. Co třeba, umí muž. Kdyby ženská se učila, směli by se jí, že se nad jiné nadýmá, a měla by ostudu. Tož žádná se nikdy neučila a nebude učit, to aťsú školy jaké sú. A to víte, když sú ženy naše, je i rodina naša. A u nás si ženské ještě na tom zakládají, že sú děti jejich, a že dítě musí být po matce. Co je naše, to je naše!*“¹⁴⁸ Největším problémem ve Slezsku se Hořicovi jevila otázka školství. Českých škol bylo málo a české děti musely chodit do těch německých, ačkoli německy neuměly ani slovo. Ve škole se tudíž nic nenaučily a často se stávaly terčem posměšků od německých spolužáků.

Knihy byla vydána jako cestopisný fejeton vytěžený z putování po Slezsku. Text je jakýmsi kaleidoskopem příhod z cestování, popisuje krátká setkání s místními obyvateli, která dosvědčují, že čeština je zde hluboce zakořeněna, že Slezsko patří k Čechům, neboť lidé, kteří tu žijí, se cítí být Čechy. Přestože o sobě někdy prohlašují, že neumějí česky, jen „po našemu“. Text ožívuje používání přímě řeči, v níž jsou zachyceny typické nářeční jevy i bezprostřednost, s níž lidé komunikují. Ani zde si

---

¹⁴⁸ HOŘICA, Ignát, *Obrázky ze Slezska*, Nákladem Slezské kroniky, Opava 1896, str. 28.

autor neodpustil četné historické odbočky a také kritiku těch Čechů, kteří jsou lhostejní k vlastnímu národu a ochotní pochlebovat všemu cizímu.

7 Poslanec Ignát Hořica

7.1 Politická situace v českých zemích ve druhé polovině 19. Století

Po pádu Bachova absolutismu vydal císař František Josef I. v roce 1860 tak zvaný „Říjnový dekret“, ve kterém přislíbil návrat k ústavnímu systému. V únoru 1861 byla vydána nová ústava, jejímž tvůrcem byl ministr Anton Schmerling. Ústava podporovala centralizaci říše. Zákonodárná moc byla v rukou říšské rady, kterou tvořily dvě komory: panská a poslanecká. Říšská rada zasedala v širší podobě a pak řešila záležitosti celé monarchie, nebo v užší sestavě, kdy se řešily pouze záležitosti západních částí říše, tedy neuherských zemí. Přijetí každého zákona vyžadovalo souhlas obou komor říšské rady a panovníka. Činnost zemských sněmů byla omezena pouze na rozhodování v kulturních a částečně také v hospodářských záležitostech. Volební právo nebylo všeobecné. Byly z něj vyloučeny ženy a také nemajetní muži. Také nebylo rovné. Hlasovalo se ve čtyřech kuriích, rozlišených podle výše majetku a společenského postavení. Proto se hodnota hlasů v jednotlivých kuriích lišila. Únorová ústava vyhovovala pouze německému obyvatelstvu říše. Maďaři nikdy svého zástupce do říšské rady neposlali a v roce 1863 odešli na protest z říšské rady čeští poslanci, o rok později i moravští.¹⁴⁹

V 60. letech zaznamenalo Rakousko několik porážek a neúspěchů v zahraniční politice¹⁵⁰, což se promítlo i do vnitřních záležitostí země. V únoru 1867 byla říše rozdělena na dvě části – na rakouské a uherské země. Téhož roku potvrdil císař tak zvanou Prosincovou ústavou Rakousko jako parlamentní stát, ve kterém platí základní občanská práva. Zákonodárným orgánem zůstala dvoukomorová říšská rada, která schvalovala zákony, povolovala daně a určovala počet branců. Říšské radě se také

---

¹⁴⁹ KOHOUTKOVÁ, Helena a KOMSOVÁ, Martina, *Dějepis na dlani*, Rubico, ISBN: 80 – 7346 – 057 – 2, Olomouc 2005, str. 162.

¹⁵⁰ Rakousko prohrálo válku s Pruskem. Rozhodující byla bitva u Sadové v roce 1866. Císař tak nadobro ztratil svůj vliv v německých zemích, ale i v Itálii.

zodpovídala ze své činnosti vláda a její ministři. V ústavě byla uzákoněna rovnost občanů před zákonem, svoboda slova, tisku a vyznání. Ale také právo na majetek a nedotknutelnost soukromého vlastnictví. Od moci zákonodárné a výkonné byla oddělena moc soudní. Byl zřízen říšský soud, na který se občané obraceli, když byla porušena jejich práva. Rozvoj demokracie byl omezen hlavně tím, že až do roku 1897 neplatilo všeobecné a do roku 1907 rovné hlasovací právo.¹⁵¹

V čele české politiky stála Národní strana (Staročeši). Jejimi nejvýznamnějšími vůdci byl František Palacký a František Ladislav Rieger. Právě oni se v 70. letech rozhodli, že se čeští politici nebudou zúčastňovat jednání říšské rady. Začala éra tak zvané pasivní resistance.¹⁵²

O správnosti tohoto rozhodnutí ale nebyli přesvědčeni všichni čeští politici. Z mnoha stran se ozývaly hlasy o tom, že politika, která se zříká účasti na tvorbě zákonů a možnosti kontrolovat výkonnou moc, je neúčinná, ale i škodlivá. Tento odlišný názor na účast či neúčast českých poslanců na říšských sněmech tak rozdělil české liberální politiky do dvou táborů. Skupina českých politiků, která stála v opozici, vůči již osvědčeným vůdcům se roku 1874 rozhodla vstoupit na zemský sněm, čímž porušila pasivní resistenci. Téhož roku se skupina osamostatnila od Národní strany a založila novou politickou stranu, Národní stranu svobodomyšlnou (Mladočeši), jejímž prvním předsedou se stal Karel Sladkovský. Zaměření obou stran bylo v podstatě stejné. Mladočeši však byli radikálnější, demokratičtější a odmítali politiku pasivní resistance, neboť si uvědomovali, že čeští poslanci se dobrovolně vzdávají podílu na významných jednáních. Pro své názory si zvolili jako tribunu Národní listy, které založil mladočeš Julius Grégr. Zatímco staročeši měli sympatizanty hlavně v řadách honorace českých měst, mladočeši se spoléhali na podporu začínajících podnikatelů a bohatých sedláků. Mezi oběma stranami vypukl nesmiřitelný boj, který se přenesl do všech oblastí soukromého i veřejného života.¹⁵³

---

¹⁵¹ KVIRENC, Jan a KUNSTOVÁ Eliška, *České dějiny do roku 1914 – Historie v dokumentech*, Dialog, ISBN: 80 – 86761 – 43 – 6, Liberec 2006, str. 178 - 183.

¹⁵² BAXA, Bohumil, *Říšská rada*, Praha 1917.

¹⁵³ KOHOUTKOVÁ, Helena a KOMSOVÁ, Martina, *Dějepis na dlani*, Rubico, ISBN: 80 – 7346 – 057 – 2, Olomouc 2005, str. 163.

Roku 1890 přijali staročeši výzvu tehdejšího předsedy vlády Eduarda Taafeho a začali bez účasti mladočechů jednat s německými liberály o národnostním vyrovnání. Výsledkem těchto jednání se staly tak zvané punktace, které měly rozdělovat české území na jazykové oblasti české a německé, přičemž Němci mohli v českých oblastech užívat větších práv než Češi v jejich. Tento návrh však vyvolal velký odpor nejen u mladočechů, ale i u široké veřejnosti. Jeho nepřijetím fakticky končí éra staročechů.

V roce 1897 mladočeši opět zvítězili ve volbách. Ministerským předsedou v té době byl Kazimír Badeni¹⁵⁴, který plánoval vydat tak zvaná „Badenihovo jazyková nařízení“. Ta by znamenala, že by v Čechách byla za vnitřní jazyk uznána němčina i čeština. To by ale znamenalo nevýhodu pro německé úředníky, kteří by se museli učit česky a složit zkoušku z českého jazyka. Proti tomuto návrhu se zvedla vlna nevole mezi německým obyvatelstvem a nařízení nakonec přijata nebyla. To znamenalo prohloubení konfliktu mezi Čechy a Němci.

Postupně byly zakládány další české strany. V roce 1878 to byla Československá strana sociálně demokratická, která si velice rychle získala popularitu. Na počátku 90. let vzniklo pokrokové hnutí Omladina, jejíž členové pocházeli především z řad radikální mládeže a sdružili se kolem časopisu Omladina. Ti kritizovali politiku mladočechů i staročechů, ostře se postavili také proti rakouské vládě a císaři. V roce 1894 byl otevřen proces s představiteli Omladiny. Šedesát osm mladých lidí bylo posláno do vězení a celé hnutí se rozpadlo. Začalo se formovat také hnutí agrární, které se orientovalo na český venkov. V roce 1898 byla ustanovena agrární strana, v jejímž čele stál Antonín Švehla. V roce 1894 byla založena také Křesťansko – sociální strana, která byla spojena se jménem kněze Jana Šrámka. V roce 1897 vznikla ještě Strana národně socialistická, jejímž zakladatelem byl Václav Jaroslav Klofáč.¹⁵⁵

V únoru 1896 byl vládě předložen a poté také přijat, návrh na reformu volebního systému. Badenihovo volební reforma zachovávala kuriální volební systém, ale

---

¹⁵⁴ Kazimír Badeni (1846 – 1909) byl polský šlechtic z Haliče, předsedou vlády Předlitavska. Prosadil důležitou reformu volebního systému. Jeho vláda padla kvůli protestům německých nacionalistů na je „Badenihovo jazyková nařízení“.

¹⁵⁵ KOHOUTKOVÁ, Helena a KOMSOVÁ, Martina, *Dějepis na dlani*, Rubico, ISBN: 80 – 7346 – 057 – 2, Olomouc 2005, str. 164.

k dosavadním čtyřem kuriím¹⁵⁶ přibyla ještě kurie pátá, všeobecná. Zatímco volební právo ve čtyřech původních kuriích omezoval volební cenzus¹⁵⁷, pátá kurie zahrnovala všechny muže starší 24 let. Počet poslanců byl z 353 navýšen na 425. První volby po zavedení páté kurie se konaly v několika etapách v březnu 1897.¹⁵⁸

7.2 Zvolení do říšské rady a českého zemského sněmu

Ignát Hořica vstoupil do vrcholné politiky Rakouska–Uherska v březnu roku 1897. V politice byl zběhlý a dokázal se v ní proto rychle vyznat. Především díky svým článkům v novinách, měl velký přehled o politické situaci v celém Rakousku–Uhersku. Během třinácti let své novinářské kariéry nasbíral spoustu zkušeností, ale také získal spoustu kontaktů s významnými představiteli české politické scény. Hořica kandidoval za Národní stranu svobodomyšlnou (Mladočechy), jejímž přívržencem byl již delší dobu.

Volby v roce 1897 znamenaly velké vítězství Mladočechů a dokonaly pád Národní strany (Staročechů), která se pomalu začala vytrácet z české politické scény. Mladočeši před volbami změnili svůj politický program, ve kterém se vzdali radikalismu. Jejich nový program byl téměř totožný s programem Staročechů. Odlišoval se pouze v požadavku na zavedení všeobecného rovného hlasovacího práva.¹⁵⁹ Právě tímto požadavkem přetáhli spoustu voličů Staročechů na svou stranu.¹⁶⁰

Nejvíce mandátů získali ve volbách Mladočeši. Celkem jich obsadili 62. Mezi další strany s velkým počtem mandátů patřil Polský klub s 59 mandáty, Pokroková

---

¹⁵⁶ Velkostatkářská, městská, kurie obchodních a živnostenských komor a kurie venkovských obcí.

¹⁵⁷ Volební cenzus je systém, který stanovuje nerovné volební právo a váha hlasu voličů je posuzována podle jejich příjmu z daní či majetku. V tomto případě byl daňově definovaný. Volit směli jen ti, kteří odváděli na daních nějakou minimální částku.

¹⁵⁸ URBAN, Otto: *Česká společnost 1848 – 1918*. Praha, 1982, str. 450 – 451.

¹⁵⁹ Všeobecné a rovné volební právo bylo v Rakousku – Uhersku zavedeno až v roce 1907. V roce 1906 rada odsouhlasila návrh na celkovou změnu volebního systému, na jejímž základě bylo v Předlitavsku zavedeno všeobecné a rovné hlasovací právo pro muže, čímž zanikl systém kurií a omezení dána volebním cenzem. Na volby do zemských sněmů však neměla reforma vliv. Reformu stvrdily volby do Říšské rady roku 1907.

¹⁶⁰ Národní politika, 20. 3. 1897, roč. 15, čís. 79, str. 1 – 2.

strana se 49 mandáty, Katolická lidová strana s 41 mandáty, dále Deutsche Volkspartei s 39 mandáty a také Křesťansko – sociální strana s 28 mandáty.¹⁶¹

Hořica kandidoval ve volebním obvodu měst Příbram, Březové Hory, Hořovice, Beroun, Hostomice, Dobříš, Radnice, Rokycany a Blatná. Jeho protikandidáty byl staročeský politik František Ladislav Rieger¹⁶² a národní socialista Josef Černý.¹⁶³ Hořica zvítězil ve všech městech a z celkových 1854 hlasů získal 1294. Zbylých 640 hlasů si mezi sebe rozdělili Rieger s Černým.¹⁶⁴

Zejména porážka Riegera byla pro Hořicu velkým úspěchem. Ačkoli Rieger, kterému bylo v době volby už 79 let, již zdaleka nebyl na politickém výsluní jako kdysi. Lidé si ho však stále vážili a jeho jméno mělo velkou váhu. Hořica si získal voliče především díky svým řečnickým dovednostem a svým západem pro věc. Byl známý pro své protiněmecké názory a velké vlastenectví.¹⁶⁵ Již 27. března se ve Vídni sešla nově zvolená říšská rada a začala jednat. Poslanec Hořica mezi poslanci nechyběl.¹⁶⁶

Svůj mandát Hořica obhájil, když ve volbách do říšské rady v roce 1901 porazil kandidáta sociálně demokratické strany, dámského krejčího z Prahy, Karla Dědice.¹⁶⁷ Kandidoval v obvodu Příbram, Březové Hory a z celkového počtu 605 odevzdaných hlasů obdržel Ignát Hořica nadpoloviční většinu 407 hlasů.¹⁶⁸

Volby v roce 1901 zásadní způsobem nijak nezměnily rozložení sil ve sněmovně. Menší oslabení utrpěli Mladočeši na úkor českých agrárníků a národních socialistů. Volební účast byla podstatně slabší oproti předchozím volbám. Možným

---

¹⁶¹ Kolektiv autorů: *Československé dějiny v datech*. ISBN 80 – 7239 – 178 – X. Praha, 1987, str. 324.

¹⁶² František Ladislav Rieger (1818 – 1903) byl významný český politik a spoluzakladatel Národní strany. Během revolučního roku 1848 prosazoval jako aktivní poslanec říšského sněmu ve Vídni a v Kroměříži liberální principy plánované rakouské ústavy a federalizace monarchie. Do politiky se vrátil v roce 1860 jako spolupracovník Františka Palackého, kterého později vystřídal na pozici předsedy staročeské strany. Byl zastáncem politiky pasivní rezistence. Po roce 1879 byl poslancem říšské rady, později člen Panské sněmovny. Od konce 80. let 19. století jeho vliv slábl společně s oslabováním staročeské strany.

¹⁶³ Josef Černý (1863 – 1942) byl český pedagog a politik, na počátku 20. století poslanec Říšské rady.

¹⁶⁴ *Národní politika*, 20. 3. 1897, roč. 15, čís. 79, str. 1 – 2.

¹⁶⁵ Autorský a redakční kolektiv, *Lexikon české literatury – Osobnosti, díla, instituce 2 H - L*, ACADEMIA, Praha 1993, str. 283 – 284.

¹⁶⁶ Österreichische Nationalbibliothek, ALEX: historische Rechts – und Gesetzestexte online, <http://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?aid=spa&datum=0013&size=45&page=82>.

¹⁶⁷ Karel Dědic (1862 – 1928) byl český sociálně demokratický politik a poslanec Revolučního národního shromáždění Republiky Československé, později senátor Národního shromáždění ČSR.

¹⁶⁸ *Národní listy*, 12. 10. 1901, roč. 41, čís. 281, str. 2.

důsledkem mohla být klesající prestiž parlamentu v rakouském politickém životě.¹⁶⁹ Celkem bylo zvoleno 425 poslanců. Nejsilnějšími stranami v novém parlamentu se stal Polský klub, dále Mladočeši a Deutsche Volkspartei. Tyto tři nejsilnější kluby měly ale dohromady pouze 164 mandátů a sněmovna tak byla nadále roztržena na velké množství skupin.¹⁷⁰

S Karlem Dědicem jako s protikandidátem se Ignát Hořica nesetkal v roce 1901 poprvé. Už v prosinci roku 1899 se s ním utkal v doplňujících volbách do českého zemského sněmu pro volicí okres měst Příbram a Březové Hory. Samotné volby se také potýkaly s nízkou volební účastí. Z celkového počtu 1186 voličů se jich dostavilo pouze 583. Z odevzdaných hlasů obdržel Hořica 500, Karel Dědic pouze 80. To znamenalo jasnou výhru Ignáta Hořici, který byl zvolen poslancem. Na schůzi zemského sněmu 26. března 1900 byla jeho volba uznána za platnou a Hořica byl připuštěn ke sněmu.¹⁷¹

Roku 1901 musel tedy obhajovat nejen své poslanecké křeslo v říšské radě, ale také v českém zemském sněmu. Volby do něj se konaly jen několik málo dní po volbách do říšské rady. Pozici nejsilnější české strany uhájili Mladočeši, v porovnání s předchozími volbami roku 1895 však strana výrazně ztratila. Volby do říšské rady a českého zemského sněmu si byly roku 1901 celkově dost podobné. I tyto volby byly totiž poznamenány nízkou volební účastí. Volit dorazilo pouze kolem 40% oprávněných voličů.¹⁷² Výrazně se ale proměnilo personální obsazení sněmu. Celkem 102 z 236 volených poslanců dosud nebylo členy českého zemského sněmu. Podle národnosti v něm zasedalo 97 Čechů a 69 Němců a 21 proněmeckých členů. Zbylí poslanci za konzervativní velkostatek byli často národnostně nevyhranění.¹⁷³

Pro samotného Hořicu byly volby opět úspěšné. Jako už dvakrát předtím proti němu stál opět Karel Dědic. A ani napotřetí nedokázal Hořicu porazit. Z celkového počtu 605 odevzdaných hlasů, obdržel Hořica 497 hlasů a Dědic pouze 101 hlas.¹⁷⁴

---

¹⁶⁹ URBAN, Otto: *Česká společnost 1848 – 1918*. Praha, 1982, str. 511.

¹⁷⁰ Kolektiv autorů: *Československé dějiny v datech*. ISBN 80 – 7239 – 178 – X. Praha, 1987, str. 328.

¹⁷¹ Společnáčesko-slovenská digitální parlamentní knihovna,
<http://www.psp.cz/eknih/1895skc/4/stenprot/003schuz/s003002.htm>.

¹⁷² URBAN, Otto: *Česká společnost 1848 – 1918*. Praha, 1982, str. 511.

¹⁷³ *Národní listy*, 20. 10. 1901, roč. 41, čís. 289, str. 2.

¹⁷⁴ *Národní listy*, 17. 10. 1901, roč. 41, čís. 286, str. 1 – 2.

Ignát Hořica byl se aktivně účastnil veškerých jednání říšské rady i českého sněmu zemského. Byl velice temperamentním řečníkem se zápalem pro danou věc. Jeho dlouhé a vyčerpávající proslovy a workoholismus se výraznou mírou podílely na zhoršení jeho zdravotního stavu. Po jeho smrti v roce 1902 ho na poslaneckém postu nahradil Jan Dvořák.¹⁷⁵

7.3 Souboj s poslancem Karlem Hermannem Wolfem

Necelé dva měsíce po svém zvolení do říšské rady se Ignát Hořica proslavil nejen na půdě říšského sněmu, ale také v očích české společnosti. Ne však díky svým řečnickým schopnostem nebo názorům, ale díky konfliktu, který měl s německo - nacionálním poslancem Karlem Hermannem Wolfem.¹⁷⁶ Spor vyřešili v té době již velmi neobvyklým způsobem, a to soubojem.¹⁷⁷ Ten byl v té době více než zastaralým řešením sporu. Za jistých okolností se však v Německu nebo Rakousku v důstojnických sborech stále pokládaly za povinnost až do první světové války. Tento souboj byl prvním za dobu parlamentarismu v Rakousku, který se odehrál mezi poslanci a z příčin politických.¹⁷⁸

Během jednání Říšské rady dne 7. 5. 1897 pronesl poslanec Karl Hermann Wolf poznámku o méněcenných slovanských národech. Hořicu, který byl známý svým velkým vlastenectvím a bojem za rovnoprávnost Čechů, ale také svou výbušnou povahou, tato poznámka velice vyvedla z míry a na adresu Wolfa pronesl: „Neodvoláte

---

¹⁷⁵ Jan Dvořák (1849 – 1916) byl český lékař a politik. Počátkem 20. století byl ředitelem Zemské porodnice v Praze. Aktivně se zapojil také do politiky, když byl zvolen jako poslanec Českého zemského sněmu a Říšské rady.

¹⁷⁶ Karl Hermann Wolf (1862 – 1941) byl rakouský a český novinář, publicista a politik německé národnosti. Byl poslancem Českého zemského sněmu a také Říšské rady. Byl zvolen za kurii Trutnov a Vrchlabí. Byl jedním z mála předáků německo-rakouského nacionalistického, všenněmeckého proudu. Výrazně se podílel na německém protestním hnutí proti Badeniho jazykovým nařízením.

¹⁷⁷ Souboj bylo dobrovolné střetnutí dvou osob se zbraněmi, které se řídilo vlastními pravidly a mělo poskytnout satisfakci uraženému. Výzvou k souboji uražený prokázal, že si své cti cení víc než svého života a tím se urážky zbavil. Souboje byly spojovány zejména s bojovníky, šlechtou a později zejména s důstojníky. Konaly se za účasti sekundantů (svědků), což byli většinou přátelé účastníků, kteří vyjednávali podmínky souboje. Mezi nejčastější zbraně při soubojích patřili pistole, šavle nebo také okované hole. U souboje šavlemi se bojovalo buď do první krvavé rány, anebo až do zneschopnění protivníka.

¹⁷⁸ Národní politika, 9. 5. 1897, roč. 15, čís. 128, str. 4.

– li to, jste sprostý chlap, a řeknu vám to třeba stokráte za sebou.“¹⁷⁹ V reakci na toto prohlášení vyzval Karl Hermann Wolf Ignáta Hořicu na souboj.

Svědky poslance Hořici byli polský poslanec a rytmistr ve výslužbě Josef Popowski a poslanec a bývalý důstojník František Udržal. Svědky poslance Wolfa byli poslanec a advokát v Solnohradu Julius Sylvester a poslanec a statkář z Korutan Arthur Lemisch. Souboj se odehrál následujícího dne o deváté hodině ranní ve vídeňských jezdeckých kasárnách. Hořica, jakožto vyzvaný, měl právo na volbu zbraní. Vzhledem k tomu, že sám byl skvělým šermířem, zvolil šavle. Za favorita byl považován právě Hořica, který mohl v souboji využít své bohaté zkušenosti z armády.¹⁸⁰

Co se týče průběhu souboje, tak můžeme říci, že nebyl zcela podle pravidel. Wolf totiž zasáhl Hořicu do pravé ruky hned první ranou, když Hořica ještě nebyl ve střehu. Oba zúčastnění nakonec souboj přežili, každý si odnesl pouze šrám na ruce. O to, které zranění bylo vážnější, se můžeme pouze dohadovat. Zranění však nebyla nijak vážná, což potvrzuje i fakt, že oba zúčastnění se ihned po souboji dostavili do sněmovny k jednání. Hořica byl v dobré náladě, všem se chlubil odštípnutým kouskem kosti ze své ruky, který mu musel lékař po souboji vyndat a žertoval, že to je kus méněcenného Čecha.¹⁸¹ Jako památku na souboj si Hořica nechal tento kus kosti vsadit do zlata a nosil ho na řetízku.¹⁸² Ačkoli obě strany tvrdily něco jiného, za vítěze souboje byl považován Hořica. Po souboji se oba poslanci smířili.¹⁸³

Mezi ostatními poslanci vzbudil souboj značný rozruch. V 11 hodin všichni netrpělivě čekali na příchod některého ze svědků nebo duelantů, aby jim co nejrychleji a do detailů vyprávěli, co se ráno v jízdárnách stalo. Když konečně přišel poslanec Udržal, zasypali ho ihned otázkami, jak poslanci, tak novináři. Po příchodu Hořici a Wolfa se situace opakovala.¹⁸⁴

Hořica se díky souboji dostal do středu dění. Získal mnoho nových kontaktů v poslanecké sněmovně i mimo ni. Poskytl rozhovor do většiny novin, které v Rakousku

---

¹⁷⁹ Tamtéž.

¹⁸⁰ Národní listy, 9. 5. 1897, roč. 37, čís. 128, str. 3.

¹⁸¹ Národní politika, 9. 5. 1897, roč. 15, čís. 128, str. 4.

¹⁸² Budivoj, 11. 4. 1902, roč. 38, čís. 29, str. 1.

¹⁸³ Národní politika, 9. 5. 1897, roč. 15, čís. 128, str. 4.

¹⁸⁴ Národní listy, 9. 5. 1897, roč. 37, čís. 128, str. 3.

– Uhersku vycházely. Soubojem se proslavil i mezi obyvatelstvem. V českých novinách byl líčen jako hrdina, který se zastal utlačovaného národa českého před namyšlenými Němci a byl by ochoten se pro něj obětovat cokoli, čímž si získal značnou oblibu.

7.4 Prosazování návrhů v poslanecké sněmovně

Od svého zvolení do Říšské rady roku 1897 zastával Ignát Hořica funkci zapisovatele.¹⁸⁵ Tato funkce mu však nijak nebránila v hájení zájmů svého volebního okresu. Ke svým řečem vždy prováděl dlouhou a důkladnou přípravu a poctivě sbíral nashromážděné údaje, fakta a svědectví. Neustále se snažil hájit zájmy a prosazovat požadavky svého volebního okresu. Což dokázal hned v září roku 1897. V několika městech jeho volebního obvodu bylo silné krupobití a průtrže mračen. Oblast byla těžce zasažena záplavami. Hořica vznesl na jednání říšské rady naléhavou žádost o pomoc poničeným územím. Povodeň napáchala škody za více než 800 000 korun. Hořica také vznesl návrh, aby byly toky v dané oblasti regulovány.¹⁸⁶ V roce 1897 však zřejmě nebyl úspěšný. Nevzdal se a i nadále usiloval o úpravu především toků Litevky a Berounky, jako tomu bylo například na jednání českého zemského sněmu dne 10. dubna 1900.¹⁸⁷ Za své snažení byl také odměňován, když byl v dalších letech znovu zvolen nejen do Říšské rady, ale také do Českého sněmu zemského. Přičemž svým protikandidátům nedal ve volbách vůbec žádnou šanci na úspěch.¹⁸⁸

Ignát Hořica prosazoval na jednání říšské rady česko-polskou spolupráci. Snažil se udržovat s nimi dobré vztahy v poslanecké sněmovně. Myšlenkou na česko-polskou spolupráci se Hořica zabýval již dříve. Už jako novinář se snažil navazovat kontakty s novináři polskými. Každý rok také jezdil do polského Zakopane, které bylo střediskem polského myšlenkového centra a národními lázněmi. Hořica zde navázal důležité kontakty s polskou elitou.¹⁸⁹ Ne vždy stál ale Hořica na polské straně.

---

¹⁸⁵ Österreichische Nationalbibliothek, ALEX: historische Rechts – und Gesetzestexte online, <http://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?aid=spa&datum=0013&size=45&page=630>.

¹⁸⁶ Tamtéž, <http://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?aid=spa&datum=0013&size=66&page=613>.

¹⁸⁷ Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna, <http://www.psp.cz/eknih/1895skc/4/stenprot/011schuz/s011001.htm>.

¹⁸⁸ Národní listy, 4. 4. 1902, roč. 42, čís. 92, str. 1 - 3.

¹⁸⁹ CEJNEK, Rajmund, *Za Ignátem Hořicou*, Opava 1902., str. 7.

Vzpomeňme hlavně na jeho články o Slezsku, ve kterých Hořica nebrojil pouze proti Němcům, ale také proti Polákům. Ačkoli si mezi Poláky našel Hořica několik dobrých přátel, zejména mezi kolegy v říšské radě¹⁹⁰, našli se i tací, kteří Hořicu neměli ve velké oblibě. V červnu roku 1897 odjel Hořica jako doprovod své manželky do Lvova, kde měla Marie Laudová – Hořicová odehrát několik představení. Hořica, který byl teprve před necelými třemi měsíci zvolen poslancem, využil příležitosti a promluvil dne 2. června na srazu spolku polských žurnalistů. Ve svém proslovu řekl: „*O Češích byli Poláci dosud mylného mínění, neboť na základě vídeňských časopisů Poláci Čechy nespravedlivě obviňovali z rusofilství. Češi se chtěli panslavismem chránit před Němci, ale dobře věděli, že jim nepomůže. Nyní už si rozumí a ve společné politice je jejich budoucnost.*“¹⁹¹ Spíše než potlesk si ale vysloužil kritiku. Sálem se nesla myšlenka, kterou již dříve pronesl hrabě Thun¹⁹², že „*Čech je buď hulvát, nebo líbá ruku*“ Několik přítomných vyslovilo názor, že Hořica obě tyto vlastnosti spojil. Čechům tedy rozhodně nepřidal na jejich dobré pověsti, právě naopak. Poláci hlásili, že „*Češi jsou šarlatáni a nikdo je nemusí brát vážně*“.¹⁹³

Ve svých návrzích a řečech často nezapřel svou minulost vojáka. Často prosazoval zájmy vojáků, statečně se bil zejména za ty, kteří už odešli do výslužby nebo byli vážně zraněni v boji. Chtěl jim vyjednat vyšší rentu, kterou si za službu císaři jistě zasloužili. Usiloval také o větší hmotnou podporu vdov a sirotek po vojácích.¹⁹⁴

Politicky nejaktivnější a zřejmě i na vrcholu svých sil byl Hořica roku 1899. Toho roku také pronesl dne 16. listopadu 1899 na zasedání říšské rady velmi emotivní řeč, týkající se krvavých událostí nejen na Moravě, ale i v Čechách. Hořicovi a dalším českým politikům vadilo nepřiměřené a bezdůvodné násilí, které se projevovalo ze strany četnictva vůči bezbrannému českému lidu. Žádali na toto téma debatu

---

¹⁹⁰ Můžeme jmenovat například poslance Johanna Potockého nebo hlavně Josefa Popowského, který Hořicovi dokonce dělal svědka při jeho souboji s poslancem Wolfem.

¹⁹¹ Velehrad, 13. 6. 1897, roč. 9, čís. 24, str. 1.

¹⁹² Franz Anton kníže Thun und Hohenstein (1847 – 1916) byl rakouský politik, dlouhodobý místopředseda vlády a mezi lety 1898 a 1899 zastával funkci ministerského předsedy.

¹⁹³ Velehrad, 13. 6. 1897, roč. 9, čís. 24, str. 1.

¹⁹⁴ Österreichische Nationalbibliothek, ALEX: historische Rechts – und Gesetzestexte online, <http://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?aid=spa&datum=0017&size=45&page=4528>.

v poslanecké sněmovně, jelikož cítili, že „byli ve svých národních právech a ve svých národních citech strašně zraněni“¹⁹⁵, ale nebyli vyslyšeni.

Jakékoli slavnosti, sešlosti, obzvláště protestní shromáždění, ačkoli měli všechna potřebná povolení, byly zakazovány, v horších případech rozehnány ozbrojenými složkami. V některých případech celá událost skončila četnými zraněními, někdy i smrtí obyvatel. Hořica do detailů popisoval střety mezi obyvateli a četnictvem v Přerově, Vsetíně nebo v Polské Ostravě. Následně rozebíral situaci na protestním shromáždění proti vládě, která zrušila jazyková nařízení, dne 22. října v Milovicích. Hořica byl na akci přítomen společně se svým kolegou Janem Ratajem.¹⁹⁶ Poklidný protest narušilo četnictvo prohlášením, že se lidé mají okamžitě rozejít. Shromáždění se postupně začalo rozpouštět, ale četnictvo na něj stejně naprosto bezdůvodně zaútočilo. Celá situace se naštěstí uklidnila a konflikt se obešel bez závažnějších zranění. Stěžuje si také na situaci ve svém volebním obvodu, konkrétně v Příbrami, kde jsou dělníci pořád kontrolováni a zastrašováni neustálými hlídkami u dolů a pochůzkami četníků po městě.

V průběhu své řeči byl Hořica několikrát napomínám, což pro něj nebylo nic nového. Často se natolik rozčilil, že se přestával kontrolovat a nechal se strhnout svým nadšením a zápallem pro věc. V další části proslovu znovu kritizuje Němce, obzvláště pak upozorňuje na poměry na českých školách. Stěžoval si především na rozdělování peněz v českém školství: „*V této zemi, v níž obývá 75 procent Čechů, vydávali po celá desetiletí na německé školy 300 000 zlatých, na české 50 000 zlatých. Teprve v posledních letech, když byli páni zpozorovali, že v městech, v nichž malá menšina Němců byla u vesla, židé krotnou a nechť už jíti bezpodmínečně s vládou a Němci, teprve tehdy – bylo to v roce 1895 – přišli nám pánové roztomile vsťric a náklad na české školy stoupl na 100 000 zlatých. Ubozí utlačovaní Němci!*“¹⁹⁷ Zde se Hořica dotkl i dalšího choulostivého tématu Rakouska-Uherska, a to židovské otázky. Ve své řeči se o Židech zmínil ještě jednou: „*Nakládá se nám na Moravě se strany Němců a vlády*

---

¹⁹⁵ SOkA Příbram, Řeč, kterou proslovil poslanec Ignát Hořica na říšské radě dne 16. listopadu 1899 jakožto generální řečník v debatě o moravských krvavých událostech, str. 3.

¹⁹⁶ Jan Rataj (1855 – 1915) byl rakouský a český politik a zemědělec. Byl poslancem říšského sněmu a českého sněmu zemského, později byl jedním ze zakladatelů české agrární strany.

¹⁹⁷ SOkA Příbram, Řeč, kterou proslovil poslanec Ignát Hořica na říšské radě dne 16. listopadu 1899 jakožto generální řečník v debatě o moravských krvavých událostech, str. 12.

*pomocí židů v českých městech, ve kterých jsme v ohromné většině, jako s minoritou.*¹⁹⁸

Vztah Hořici k Židům nebyl dobrý. Viděl v nich především spojence Němců a rakouské vlády proti Čechům. Ačkoli v žádném jeho díle nenajdeme přímé tvrzení o tom, že by Židy nějak opovrhoval, nebo je nesnášel, při důkladném prostudování nalezneme v některých jeho knihách narážky a zmínky o jeho vztahu k nim. Můžeme říci, že už v armádě rozhodně společnost Židů nevyhledával, o čemž nám svědčí zmínka v jedné z jeho povídek, která vyšla v knize *„Drobné črty a povídky vojenské“*, kde Hořica píše: *„Prázdný krám křesťanské obchodnice vdovy, dobrým zbožím zásobený, vedle krámu křiklavého a dotěrného Žida, své zboží pochybné ceny nestydatě vynášející, kupci naplněného, není u nás žádnou řídkostí.“*¹⁹⁹ V další povídce zase Hořica líčí, jak během své pochůzky narazil na Žida, který od něj žádal pomoc. Hořica ale odvětil *„co je mi do nějakého žida“*.²⁰⁰

Svou poslední řeč v poslanecké sněmovně pronesl poslanec Ignát Hořica dne 12. března 1902. Řečnil v průběhu debaty o výši rozpočtu ministerstva zemské obrany.²⁰¹ Ve své řeči mluvil jménem celé mladočeské strany. S rozpočtem a celkovým hospodařením ministerstva nesouhlasil. Hořica se zmiňuje o současné politické situaci v Evropě. Upozorňuje na fakt, že všechny evropské mocnosti mohutně posilují ve zbrojení, ačkoli neustále ujišťují o světovém míru a podepisují mírové smlouvy. Stav věcí demonstruje na hlavně na neustálém posilování válečného loďstva Německa a Anglie. Navrhuje tedy, aby rakouská armáda začala být také modernizována, ale pouze s pomocí vlastních přírodních zdrojů. Hořicu tato řeč stála velké množství sil a lékařem mu byl důrazně doporučen ozdravný pobyt.

---

¹⁹⁸ Tamtéž, str. 11.

¹⁹⁹ HOŘICA, Ignát, *Drobné črty a povídky vojenské*, 3. vydání, Praha 1900, str. 237.

²⁰⁰ Tamtéž, str. 173.

²⁰¹ Österreichische Nationalbibliothek, ALEX: historische Rechts – und Gesetzestexte online, <http://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?aid=spa&datum=0017&size=45&page=13597>, str. 10267 – 10275.

8 Za Ignátem Hořicou

V posledních letech svého života byl Hořica často nemocný. Především kvůli svému pracovnímu vytížení a také častému cestování. Sám míval předtuchy svého náhlého konce a svými obavami se před svými známými nijak netajil. Všichni ale doufali, že pokud se bude Hořica šetřit, nemoc ustoupí. Jeho stav se zhoršil zejména po účasti na mladočeské obstrukci²⁰² v roce 1900. Po jeho návratu se u něj začala projevovat nervová choroba a také silné astma. Jeho poslední řeč v parlamentu s ním ještě více otřásla a lékaři mu doporučili pobyt na slunném jihu. Na ozdravný pobyt odjel 25. března se svou patnáctiletou dcerou Marií, která doposud studovala v Olomouci v Pöttingově ústavu²⁰³, nyní však měla nastoupit na studia ve městě Morges ve Švýcarsku. Hořica odjel přes Linec, Beru a Lausanne a poté pokračoval do Marseille. Své ženě Marii zaslal ještě den před svou smrtí telegram, ve kterém stálo: „*All right / Pozdrav / Ignát Hořica, Grand Hotel.*“²⁰⁴ Během jeho pobytu v Marseille se mu udělalo 2. dubna při procházce nevolno, proto se vrátil do hotelu. V noci nemohl spát a další den ráno, když vstával, ho ranila mrtvice.

Ignát Hořica zemřel 3. dubna 1902 ve věku 43 let. Byl pohřben 13. dubna na Vyšehradském hřbitově za účasti předních českých politických představitelů a dalších významných osobností.²⁰⁵

Zpráva o Hořicově smrti se roznesla velice rychle a vdova obdržela velké množství soustrastných projevů. Ve všech novinách byla jeho smrt na titulní stránce. Články byly plné vzpomínek na něj a rekapitulovaly a hodnotily jeho život. V národních listech na něj vzpomínali takto: „*Odchází nám v něm milý soudruh, věrný přítel, národovec hlubokého citění, obratný novinář, znamenitý talent organizátorský,*

---

²⁰² Obstrukce je úmyslné a plánované jednání, které má za úkol narušit nebo znemožnit jednání parlamentu. Obvykle se provádí formou nekonečných proslovů, hlukem, předkládáním nesmyslných nebo protichůdných návrhů nebo například odchodem poslanců ze sněmovny. K této obstrukci v roce 1900 došlo z důvodu znerovnoprávnění češtiny v roce 1899.

²⁰³ Ústav hraběte Pöttinga byla dívčí vzdělávací instituce v Olomouci, kterou založil hrabě Pötting a která fungovala v letech 1895 – 1948.

²⁰⁴ Národní listy, 4. 4. 1902, roč. 42, čís. 92, str. 2.

²⁰⁵ Národní listy, 5. 4. 1902, roč. 42, čís. 93, str. 2.

*řečník velikého nadání, jiskrný debatér, jenž pohotovostí slova byl na tribuně ve svém živlu.*²⁰⁶

Jeho předčasným odchodem utrpěli také Mladočeši, kteří ztratili svého dlouholetého člena a věrného stoupence. Pro Mladočechy byla Hořicova smrt těžkou ztrátou. Jejich klub postupně začal ztrácet své voliče a potřebovali ve svých řadách co nejvíce lidí, kteří byli právě jako on. Kolega z mladočeské strany Bedřich Pacák²⁰⁷ ve svém soustrastném projevu vdově řekl: „Velevážená paní! Rána za ranou stíhá náš klub, kmen za kmenem odpadá jako bleskem sražen. Úmrtím veleváženého pana manžela odešel z našich řad nejlepší spolučen, osvědčený a neúnavný pracovník, muž přímý a upřímný. Víme dobře, co ztratila jste v něm vy a co ztratili jsme my. Vy i my i celý český národ ztrácí v něm zdárného syna, jehož památka v srdcích nás všech i národa žítí bude u vděčného vzpomínání.“²⁰⁸

Na Hořicu vzpomínali také v zahraničí, zejména v Polsku. Ignát Hořica se snažil vylepšovat česko-polské vztahy, jak jen to šlo a kde jen to bylo možné. Připomínána byla jeho snaha o sblížení obou národů.²⁰⁹

Na schůzi Moravskoslezské besedy v Praze dne 26. dubna pronesl Rajmund Cejnek²¹⁰ oslavnou řeč na Ignáta Hořicu, kterou mu chtěl vzdát hold. Ve své řeči nazýval Hořicu „prokurátorem Slezska“, která měl dvě srdce. Jedno, které bilo pro Čechy a druhé, pro Slezsko. Na Hořicovi Cejnek obdivoval, že nezkoumal vady a chyby české politiky ve Vídni, ale že posuzoval Čechy podle toho, jakými jsme doma. Nevěnoval se vnější politice národa, nýbrž té vnitřní. Několik dlouhých minut Cejnek hovořil o Hořicově celoživotním poslání. O jeho boji proti německé rozpínavosti a snaze ochraňovat a hájit zájmy českého národa. Připomněl také jeho kritiku českého národa. Citoval jeden Hořicův výrok: „*Četl jsem nedávno říkání od kteréhos učence, že my Slované prý jsme duševním životem nejbližší Germánům. Pravdať, ono se nyní všelicos napíše. Kdo náš lid, zejména na Moravě a ve Slezsku nezná, ten jedině může*

---

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Bedřich Pacák (1846 – 1914) byl český politik mladočeské strany, člen Říšské rady a Českého sněmu zemského, v letech 1906 – 1907 byl předlitavský český ministr bez portfeje. Přispíval také do Národních listů. S Ignátem Hořicou ho pojilo dlouholeté přátelství.

²⁰⁸ Národní listy, 6. 4. 1902, roč. 42, čís. 94, str. 2 – 3.

²⁰⁹ Národní listy, 4. 4. 1902, roč. 42, čís. 92, str. 1 - 3.

²¹⁰ Rajmund Cejnek byl český spisovatel a redaktor deníku „Politik“.

*řící, že jsme s Němci příbuzní. Jako ovce s vlkem! V nás je cos dumavého, blouznivého, dovedeme se nadchnout až k nepřičetnosti, ale prstem nehneme. Němec je střizlivý, nenadchne se příliš, ale pracuje se zarputilou vytrvalostí.*²¹¹

Na Ignáta Hořicu se mezi lidmi po jeho smrti nezapomnělo. Jeho kolegové z redakce Hostimila a další jeho věrní přátelé společně s jeho ženou uspořádali po jeho smrti sbírku na vystavění pomníku a také hrobky na vyšehradském hřbitově. Peněz se vybralo dost a stavba mohla začít. V listopadu 1906 byly pomník společně s hrobkou slavnostně odhaleny.²¹² I dnes se nám Hořica může připomenout a to zejména obyvatelům Opavy a Krnova, kdy jsou podle něj pojmenované ulice.

---

²¹¹ CEJNEK, Rajmund, *Za Ignátem Hořicou*, Opava 1902, str. 12.

²¹² Národní listy, 3. 11. 1906, roč. 46, čís. 303, str. 7.

9 Závěr

Osobnost Ignáta Hořici byla ve vzpomínkách a nekrolozích popisována samými superlativy. Jeho kolegové a přátelé ho považovali za dobrého společníka, inteligentního a chápavého muže, vynikajícího novináře a především velkého bojovníka za český národ. Byl to cílevědomý, sebevědomý muž, který pevně stál za svými názory a neúnavně se je snažil prosazovat. Hořica byl také vynikajícím, velmi temperamentním řečníkem, který se pro danou věc dovedl nadchnout. Pro svou často až výbušnou povahu, své politické názory a vystupování si však nadělal i mnoho nepřátel, zejména mezi německými poslanci v říšské radě.

Byl to člověk, který miloval svou rodinu. Byla to hlavně jeho žena Marie, kdo mu byl oporou v těch nejhorších letech bídy a strádání. Jejich manželství bylo podle všeho šťastné, ačkoli se manželé občas dlouhé týdny neviděli a oba měli vždy velmi nabitý program. Také svou dceru Mařenku, jak ji doma říkal, velice miloval. Rodina však byla pro Hořicu až na druhém místě. Na tom prvním неотřesitelně stál jeho celoživotní boj proti utlačování českého národa a jeho jazyka a také boj proti rozpínavosti Němců, kteří podle něj představovali obrovskou hrozbu pro celou Evropu, nikoliv pouze pro Čechy. Nesmíme zapomenout také na jeho vytrvalou snahu upozornit zejména na národnostní problémy ve Slezsku nebo na Balkáně.

Cílem této práce bylo shromáždit, uspořádat a rozebrat veškeré dostupné informace o životě Ignáta Hořici. Zaměřila jsem se především na rozbor jeho knih, ze kterých se o jeho životě dozvídáme nejvíce. Hořica do nich vložil své osobní postoje, myšlenky a také vzpomínky.

Ačkoli je Hořica již přes sto let mrtvý, nikdo se ještě nepokusil napsat o něm monografii. Domnívám se, že je to kvůli tomu, že dnešní společnost na Hořicu docela zapomněla. Což je určitě veliká škoda, protože tak zajímavý, bohatý a pestrý život, jako měl Ignát Hořica, má opravdu jen málokdo.

Pevně doufám, že se tato situace v blízké budoucnosti změní a že se osobě Ignáta Hořici dostane větší pozornosti a uznání ze strany veřejnosti, než tomu bylo doposud. Ignát Hořica si to totiž rozhodně zaslouží.

Seznam pramenů a literatury

Seznam pramenů

SOkA Vyškov se sídlem ve Slavkově u Brna, fond AM Bučovice, inv. č. 9, Kronika Bučovic 1887-1939.

SOkA Vyškov se sídlem ve Slavkově u Brna, fond AM Bučovice, Soupis obyvatel Bučovic k 31. 12. 1869.

SOkA Příbram, Řeč, kterou proslovil poslanec Ignát Hořica na říšské radě dne 16. listopadu 1899 jakožto generální řečník v debatě o moravských krvavých událostech, sign. IX-1-D-00067, přír. č. 51340.

Literární archiv Památníku národního písemnictví

- Fond Františka Táborského
  - Korespondence přijatá – Ignát Hořica
- Fond Edvarda Valečka
  - Korespondence přijatí – Ignát Hořica
- Fond Svatopluka Čecha
  - Korespondence přijatá – Ignát Hořica

Noviny a časopisy

- Budivoj, 11. 4. 1902, roč. 38, čís. 29, str. 1.
- Národní listy, 4. 4. 1902, roč. 42, čís. 92, str. 1 - 3.
- Národní listy, 5. 4. 1902, roč. 42, čís. 93, str. 2.
- Národní listy, 6. 4. 1902, roč. 42, čís. 94, str. 2 – 3.
- Národní listy, 24. 10. 1931, roč. 71, čís. 291, str. 3.
- Národní listy, 9. 5. 1897, roč. 37, čís. 128, str. 3.
- Národní listy, 20. 3. 1897, roč. 37, čís. 79, str. 1 – 3.
- Národní listy, 12. 10. 1901, roč. 41, čís. 281, str. 2.
- Národní listy, 17. 10. 1901, roč. 41, čís. 286, str. 1 – 2.

- Národní listy, 20. 10. 1901, roč. 41, čís. 289, str. 2.
- Národní listy, 3. 11. 1906, roč. 46, čís. 303, str. 7.
- Český deník, 25. 4. 1916, roč. 5, čís. 114, str. 5.
- Časopis Disk, DAVIDOVÁ Iveta, *Dramatická škola a Marie Laudová – Hořicová*, Disk 34, ročník 2010.
- Národní politika, 21. 10. 1931, roč. 49, čís. 288, str. 3.
- Národní politika, 9. 5. 1897, roč. 15, čís. 128, str. 4.
- Národní politika, 20. 3. 1897, roč. 15, čís. 79, str. 1 – 2.
- Národní politika, 5. 9. 1907, roč. 25, čís. 245, str. 1.
- Zlatá Praha, 30. 10. 1908, roč. 26, čís. 6, str. 65.
- Svobodný občan, roč. 1885
- Velehrad, 13. 6. 1897, roč. 9, čís. 24, str. 1.

Seznam literatury

- Autorský a redakční kolektiv, *Lexikon české literatury – Osobnosti, díla, instituce 2 H - L*, ACADEMIA, Praha 1993, str. 283 – 284.
- Autorský a redakční kolektiv, *Národní divadlo a jeho předchůdci*, ACADEMIA, Praha 1988.
- BAXA, Bohumil, *Říšská rada*, Praha 1917.
- BOR Jan Jaroslav, *Marie Laudová*, Praha 1913.
- *Brno – Staré pohlednice č. VI.*, nakladatelství Filip Josef, Brno 2003.
- CEJNEK, Rajmund, *Za Ignátem Hořicou*, Opava 1902.
- ČERNÝ, František, *Hana Kvapilová - Život a dílo*, Orbis, Praha 1960.
- ČERNÝ, František, *Měnivá tvář divadla aneb Dvě století s pražskými herci*, Praha 1978.
- FUČÍK, Josef, *Osmadvacátníci*, Mladá fronta, Praha 2006.
- HLAVAČKA, Milan, *Jubilejní výstava 1891*, Praha 1991.
- HOŘICA, Ignát, *Smutné i veselé z Bosny a Hercegoviny. Ze zápisů mladého důstojníka*. Nákladem J. Otty, Praha 1909.
- HOŘICA, Ignát, *Pamatujme na Slezsko*, Nákladem Edvarda Beauforta, Praha 1895.
- HOŘICA, Ignát, *Obrázky ze Slezska*, Nákladem Slezské kroniky, Opava 1896.
- HOŘICA, Ignát, *Drobné črty a povídky vojenské*, 3. vydání, Praha 1900.
- HOŘICA, Ignát, *Na Černé Hoře*, Nákladem J. Otty, Praha 1891.
- HOŘICA, Ignát, *O poměrech Čechů a Němců v zemích českých i v Rakousku se zřetelem k událostem v roce 1897*, Nákladem Edvarda Beauforta, Praha 1898.
- HOŘICA, Ignát, *Věra Budinská. Kus našeho života*, Plzeň 1913.
- HOŘICA, Ignát, *Z vln života. Vojenské a jiné črty a novelky*, Bursík a Kohout, Praha 1893.
- HOŘICA, Ignát, *Z lidské bídy*, Nákladem J. Otty, Praha 1896.
- HOŘICA, Ignát, *Kresby a příběhy*, Nákladem J. Otty, Praha 1894.
- HOŘICA, Ignát, *Osoby a věci v Chorvatsku*, Praha 1896.

- HOŘICA, Ignát, *Povídky a fejetony*, Nákladem J. Otty, Praha 1901.
- KAMÍNEK, Karel, *Marie Laudová*, Praha 1914.
- KNAPÍKOVÁ, Jaromíra, *Matice opavská: spolek, osobnosti a národní snahy ve Slezsku 1877 – 1948*, ISBN: 978 – 80 – 86887 – 08 – 1, Opava 2007.
- KOHOUTKOVÁ, Helena a KOMSOVÁ, Martina, *Dějepis na dlani*, Rubico, ISBN: 80 – 7346 – 057 – 2, Olomouc 2005.
- KVIRENC, Jan a KUNSTOVÁ Eliška, *České dějiny do roku 1914 – Historie v dokumentech*, Dialog, ISBN: 80 – 86761 – 43 – 6, Liberec 2006.
- Kolektiv autorů, *Československé dějiny v datech*. ISBN 80 – 7239 – 178 – X. Praha, 1987.
- Kolektiv autorů, *Pražské děti - 300 let 28. pěšího pluku*, HÚ AČR, Praha 1998.
- LAUDOVÁ – HOŘICOVÁ, Marie: *Společenská výchova*, 17. vydání, Praha 1929.
- URBAN, Otto: *Česká společnost 1848 – 1918*. Praha, 1982.
- VOCHALA, Joža, *Slezsko jako země česká*, vydání 2., Slezský odboj v Ostravě, Ostrava 1947.
- Výkonný výbor zemské jubilejní výstavy, *Sto let práce: Zpráva o všeobecné zemské výstavě v Praze*, Praha 1891.
- WANDRUSZKA Adam, URBANITSCH Peter, *Die Habsburger Monarchie 1848 – 1918*, Wien 1987.
- ŽÁČEK, Rudolf, *Slezsko*, 1. vydání, Libri, ISBN: 80 – 7277 – 245 – 7, Praha 2005.

Internetové zdroje

- Archiv Národního divadla, <http://archiv.narodni-divadlo.cz/>.
- Digitální archiv Kramerius NK ČR, <http://kramerius.nkp.cz/>.
- Österreichische Nationalbibliothek, ALEX: historische Rechts – und Gesetzestexte online, <http://alex.onb.ac.at/>.
- Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky – Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna, <http://www.psp.cz/eknih/1889skc/index.htm>.
- Ústav pro českou literaturu AV ČR, <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php>.
- Galerie osobností, <http://www.langhans.cz/cz/archiv/>.
- Pamětní desky v Praze, <http://www.pametni-desky-v-praze.cz/>.

Seznam příloh

Příloha 1 ²¹³ - Fotografie kadetní školy v Brně na Králově Poli z roku 1902	77
Příloha 2 ²¹⁴ - Fotografie Ignáta Hořici (1897)	77
Příloha 3 ²¹⁵ - Fotografie Ignáta Hořici (90. léta)	78
Příloha 4 ²¹⁶ – Fotografie Ignáta Hořici (90. léta).....	78
Příloha 5 ²¹⁷ – Marie Laudová – Hořicová v civilu.....	79
Příloha 6 ²¹⁸ – Marie Laudová – Hořicová v roli královny Kunhuty (1903).....	80
Příloha 7 ²¹⁹ – Pamětní deska Marie Laudové – Hořicové	81
Příloha 8 ²²⁰ – Hrob Ignáta Hořici a Marie Laudové – Hořicové	81

---

²¹³ *Brno – Staré pohlednice č. VI.*, nakladatelství Filip Josef, Brno 2003.

²¹⁴ Ústav pro českou literaturu,

<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=ZlataPrahaII/14.1896-1897/22/261.png>.

²¹⁵ Galerie osobností, <http://www.langhans.cz/cz/archiv/online-archiv/category/03/horica/584/#A8665>.

²¹⁶ Tamtéž.

²¹⁷ Archiv Národního divadla,

<http://archiv.narodnidivadlo.cz/default.aspx?jz=cs&dk=Umelec.aspx&ju=1677&sz=0&abc=L&pn=356af-fcc-f301-3000-85ff-c11223344aaa>.

²¹⁸ Tamtéž.

²¹⁹ Pamětní desky v Praze, <http://www.pametni-desky-v-praze.cz/products/laudova-marie-na-dome-cp-203-ve-strahovske-ulici-na-petrine-/>.

²²⁰ Vlastní fotografie.

Přílohy

Příloha 1 - Fotografie kadetní školy v Brně na Králově Poli z roku 1902

Příloha 2- Fotografie Ignáta Hořici (1897)

Příloha 3 - Fotografie Ignáta Hořici (90. léta)

Příloha 4 – Fotografie Ignáta Hořici (90. léta)

Příloha 5 – Marie Laudová – Hořicová v civilu

Příloha 6 – Marie Laudová – Hořicová v roli královny Kunhuty (1903)

*Jaroslav Hilbert: „Falkenštejn“.
V úloze královny Kunhuty M. Laudová.*

**Příloha 7 – Pamětní deska Marie Laudové – Hořicové na domě čp. 203
ve Strahovské ulici na Petříně**

Příloha 8 – Hrob Ignáta Hořici a Marie Laudové – Hořicové

